

Joonas Kakkori ja Noora Mustonen

MLL:N KYMEN PIIRIN PERHEKUMMITOIMINTA LAPSIPERHEIDEN KOKEMANA

Opinnäytetyö
Sosionomi AMK

Maaliskuu 2018

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Joonas Kakkori ja Noora Mustonen	Sosionomi (AMK)	Maaliskuu 2018
Opinnäytetyön nimi MLL:n Kymen piirin perhekummitoiminta lapsiperheiden kokemana		52 sivua 3 liitesivua
Toimeksiantaja MLL Kymen piiri		
Ohjaaja Auli Jungner		
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyön tutkimus on tehty yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piirin kanssa. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää tietoa perhekummitoiminnasta lapsiperheiden kokemana. Tavoitteena oli tuottaa tutkimustietoa, jota järjestö voi hyödyntää perhekummitoiminnan kehittämisessä ja järjestön toiminnan vuosiraportoinnissa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, oliko perhekummitoiminta tukenut vanhemmuutta ja lapsiperheiden hyvinvointia ja oliko perhekummitoiminta ehkäissyt ongelmien syntymistä ja kasaantumista lapsiperheissä.</p> <p>Tutkimus toteutettiin monimenetelmällisesti eli laadullisia ja määrällisiä menetelmiä käyttäen. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta, joka toteutettiin sähköisenä webropol-kyselynä. Aineisto käsiteltiin aineistolähtöistä sisällönanalyysimenetelmää käyttäen sekä hyödyntäen webropol-ohjelman valmiita analyysimenetelmiä. Kysely lähetettiin kaikille Kymen piirin perhekummitoimintaan osallistuneille perheille, joita oli kaiken kaikkiaan 33. Heistä 15 osallistui tutkimukseen. Kaikki vastaajat pysyivät nimettöminä, eikä kukaan heistä ole tunnistettavissa tutkimustuloksista.</p> <p>Teoreettinen viitekehys käsitteli vanhemmuuden tukea, aikuissuhteiden merkitystä lapsuudessa sekä lapsiperheiden arjen haasteita. Lisäksi teoria avasi perhekummitoiminnan ja vapaaehtoistoiminnan käsitteitä sekä vapaaehtoistyön eettisiä periaatteita.</p> <p>Tutkimustuloksissa selvisi, kuinka suuri hyöty perheille oli perhekummitoiminnasta. Kaikki perheet antoivat toiminnasta positiivista palautetta ja olivat tyytyväisiä toimintaan. Tutkimustulokset vahvistivat myös perhekummitoiminnan roolin ennaltaehkäisevänä tukitoimena. Perheiden ongelmien syntymiseen ja kasaantumiseen oli saatu apua perhekummitoiminnasta. Vaikutukset näkyivät eniten yksinäisyyden vähenemisenä sekä tukiverkoston kasvamisena. Tutkimustuloksia tullaan hyödyntämään perhekummitoiminnan kehittämisessä ja raportoinnissa.</p>		
Asiasanat ennaltaehkäisevä tuki, perhekummitoiminta, vanhemmuuden tuki, tukiverkosto		

Author (authors)	Degree	Time
Joonas Kakkori and Noora Mustonen	Bachelor of Social Services	March 2018
Thesis title		52 pages
Family mentor activity as experienced by families in Kymi area of Mannerheim League for Child Welfare		3 pages of appendices
Commissioned by		
Mannerheim League for Child Welfare, Kymi Area		
Supervisor		
Auli Jungner		
Abstract		
<p>This thesis was conducted in cooperation with the Mannerheim League for Child Welfare in Kymi area. The purpose of this thesis was to examine family mentor activity as experienced by families with children. The aim was to produce research data that the organization can use in the development of family mentor activity and in the annual reporting of the organization's activities. The objective of this thesis was to examine had the family mentor activity supported parenthood and the well-being of families with children and had the family mentor activity prevented the emergence and accumulation of problems in families with children.</p>		
<p>The thesis was carried out using qualitative and quantitative methods. A Webropol questionnaire survey was used as the data collection method. The research data was analyzed using a data-driven content analysis method and utilizing the ready-to-use analytical methods of the Webropol program. The questionnaire was sent to all 33 families participating in the family mentor activity. In total 15 families participated in the study. All respondents remained anonymous and none of them were identifiable by the results of the study.</p>		
<p>The theoretical framework of the thesis focused on parenting support, the importance of adult relations in childhood, and the everyday challenges of families with small children. In addition, the theory opened the concept of family mentor activity and voluntary work as well as the ethical principles of voluntary work.</p>		
<p>The results of the thesis showed how great the benefit of family mentor activity was for the families. All the families gave positive feedback on the activity and were happy with it. The results also confirmed the role of family mentor activity as a preventive support measure. The emergence and accumulation of problems in the families were prevented with the family mentor activity. The effects were the most visible in decreasing loneliness and increasing one's social network. The results of the thesis will be used in the development and reporting of family mentor activity.</p>		
Keywords		
preventive support, family mentor activity, parenting support, social network		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	AIKUISSUHTEIDEN MERKITYS LAPSUUDESSA.....	8
3	VANHEMMUUS JA SEN TUKEMINEN	9
3.1	Koko perheen tuki ja sosiaalinen verkosto.....	10
3.2	Lapsiperheiden arjen haasteet	13
4	EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU- JA PERHETYÖ.....	14
5	VAPAAEHTOISTOIMINTA ENNALTAEHKÄISEVÄNÄ TYÖNÄ	17
5.1	Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta	17
5.2	Vapaaehtoistyön eettiset periaatteet.....	20
6	TUTKIMUSTIEDON HYÖDYNTÄMINEN MLL:N JÄRJESTÖSSÄ.....	21
7	AIEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA	23
8	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	25
8.1	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet	25
8.2	Aineistonkeruumenetelmät	26
8.3	Kyselylomakkeen suunnittelu ja toteutus	27
8.4	Kyselyn sisältö	28
9	AINEISTON ANALYYSIMENETELMÄT	29
9.1	Numeerisen aineiston analysointi	30
9.2	Laadullisen aineiston analysointi	31
10	TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI.....	32
10.1	Yleistä tutkimuksen tuloksista	32
10.2	Avovastausten luokittelu	34
10.2.1	Tukiverkosto	35
10.2.2	Ongelmien ennaltaehkäisy.....	35
10.2.3	Lapsiperheiden hyvinvointi.....	37
10.2.4	Vanhemmuuden tuki.....	37
10.2.5	Elämänhallinta	38

10.2.6 MLL osana kunnan peruspalveluita	39
11 POHDINTA	40
11.1 Johtopäätökset	43
11.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	45
11.3 Kehittämisehdotukset ja jatkotutkimusideat	47
LÄHTEET	48

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje.

Liite 2. Kyselylomake.

Liite 3. Watsapp -viesti perheille.

1 JOHDANTO

Viime aikoina on puhuttu paljon lapsiperheiden ja lasten hyvinvoinnista. Mediassakin on käyty monia yleisiä keskusteluja siitä, kuinka nykyajan vanhemmilla on vanhemmuus hukassa. Hyvinkään Aseman koulun rehtori Jari Laukanen kertoi Helsingin Sanomien haastattelussa, että yhä useampi aikuinen on lapselleen kaveri, eikä vanhempi. Vanhemmuus on hukassa ja pelisäännöt puuttuvat. (Vaarne 2016.) Vanhemmuuden tukemisen tarve korostuu valtakunnallisella tasolla. Hallituksen Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) -kärkihankkeessa etusijalla ovatkin lapsen etu ja vanhemmuuden tuki. Hankkeen tavoitteena ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut palvelut sekä toimintakulttuurin uudistaminen lapsi- ja perhepalveluissa. (THL 2018a.)

Kärkihanke vahvistaa peruspalveluja sekä panostaa painopisteen siirtämiseen ennaltaehkäiseviin palveluihin ja varhaiseen tukeen, jotta perheiden ongelmiin ja arjen haasteisiin voitaisiin puuttua jo ennen suurempien ongelmien syntymistä. London School of Economics -koulun sosiaalipolitiikkaa tutkiva professori Eileen Munro on käynyt myös Suomessa Lastensuojelupäivillä puhumassa lastensuojelun tilanteesta Britanniassa. Hän kertoo oman kotimaansa lapsiperheiden tilanteesta lähinnä varoittavana esimerkkinä. Myös hänen näkemyksensä mukaan palveluissa täytyy panostaa ennaltaehkäisyyn, joten olemme myös kansainvälisesti kehittämässä palveluita oikeaan suuntaan. (Munro 2011; Hossi 2014.) Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa ohjaavat seuraavat periaatteet:

1. Lapsen oikeudet ja lapsen etu
2. Lapsi- ja perhelähtöisyys
3. Voimavarojen vahvistaminen
4. Perheiden monimuotoisuus (THL 2018a.)

Jotta kärkihankkeen periaatteet tulisi huomioida palveluissa ja niiden saannissa, on mielestämme ensiarvoisen tärkeää rakentaa palveluverkosto, jossa julkisia ja yksityisiä palveluja täydentävät kolmannen sektorin palvelut. Myös sote- ja maakuntauudistukset korostavat palvelujen yhdistämistä asiakasläh-

töisiksi kokonaisuuksiksi, korostaen samalla kolmannen sektorin tärkeyttä palvelukokonaisuudessa (Valtioneuvosto 2018). Palveluja onkin alettu kehittää kärkihankkeen myötä entistä intensiivisemmin kaikilla sektoreilla.

Järjestöt ovat vakiinnuttaneet oman roolinsa palvelujärjestelmässä vapaaehtoistoiminnan kautta. Kunnan ja järjestöjen välisellä yhteistyöllä ennaltaehkäistään lasten, nuorten ja perheiden ongelmien syntymistä ja kasaantumista, parannetaan hyvinvointia ja säästetään kunnan menoissa, sillä ongelmien korjaaminen tulee kalliimmaksi kuin niiden ehkäisy. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Suunta 2024 -strategian yhtenä tavoitteena onkin, että järjestö tulevaisuudessa toimii entistä vaikuttavampana osana lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämisessä ja toteuttamisessa (MLL 2017b).

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on meille molemmille tärkeä asia. Toisella meistä on omakohtaista kokemusta lapsiperheen arjen haasteista, ja toinen on kevään aikana tulossa ensi kertaa vanhemmaksi, joten aihe kiinnosti molempia henkilökohtaisesti. Sosiaali- ja terveysalan työtä tehneenä tiedostamme molemmat eriarvoisuuden palvelujen saamisessa ja tärkeyden panostaa ennaltaehkäisevään työhön. Siksi tutkimuksen tekeminen Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminnasta oli molemmille luonteva valinta. Tutkimuksella pääsisimme itse vaikuttamaan palvelujen kehittämistyöhön. Järjestötoiminta itsessään oli meille molemmille vierasta, mutta pitäen silmällä tulevaisuuden näkymät sosiaali- ja terveysalalla halusimme tutustua aiheeseen paremmin. Tutkimuksen aiheen saimme Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piiriltä tammikuussa 2018. Perhekummitoimintaa oli tutkittu aiemmin perhekummien näkökulmasta sekä vanhempien näkökulmasta, mutta tilaaja halusi saada lisätietoa perheiden kokemuksista edellisten tutkimustulosten ollessa melko suppeita.

Tutkimuksessa selvitimme kummiperheiden tuen ja avun tarvetta perhekummitoimintaan lähtiessä, perheiden kokemuksia tuen saamisesta sekä saadun tuen vaikutuksista perheeseen. Toteutimme tutkimuksen sähköisenä kyselynä, jonka lähetimme kaikille MLL:n Kymen piirin perhekummitoiminnan perheille. Kyselyn lisäksi lähetimme perheille saatekirjeellä tarvittavat tiedot tutkimuksesta ja tietojen käsittelystä. Käytimme tutkimuksen aineiston keräämi-

sessä ja analyysissä sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia menetelmiä. Aineiston ollessa määrällisesti pieni mutta kattava hyödynsimme analyysissä webropol-ohjelman valmiita analyysimenetelmiä sekä luokittelu-menetelmää.

Teoriaosuudessa perehdymme aikuissuhteiden merkitykseen lapsuudessa, vanhemmuuden tukemiseen ja sosiaalisten verkostojen puuttumiseen sekä lapsiperheiden arjen haasteisiin. Lisäksi kerromme vapaaehtoistoiminnasta yleisesti, vapaaehtoistyön eettisistä periaatteista sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminnasta. Avaamme teoriassa tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, kuten vanhemmuuden tuki, ennaltaehkäisy ja vapaaehtoistointa. Tutkimus osoitti, että perhekummitointa on erittäin tärkeä vapaaehtoistoiminnan muoto, jonka avulla ehkäistään lapsiperheiden ongelmien syntyä. Mielestämme vapaaehtoistointa ja kolmannen sektorin palvelut ovat jatkossakin kehittämisen ja panostamisen arvoinen asia.

2 AIKUISSUHTEIDEN MERKITYS LAPSUUDESSA

Lapsuus on ensimmäinen elämänvaihe, jonka jokainen meistä kokee. Jokaisella se on omanlaisensa yksilöllinen kokemus, henkilökohtaisten suhteiden ja kokemusten summa. Tämä ensimmäinen elämänvaihe kulkee matkassa läpi elämän, varhaiset kokemukset vaikuttavat myös tulevaan. Lapsuuden yksilöllinen kokeminen on pitkälti sidoksissa ympärillä olevaan yhteisöön ja yhteiskuntaan, esim. siihen minkälaisia aikuisia yhteiskunta tarvitsee tai pitää arvossa. Ihmisen identiteetin kehittymisen kannalta on ratkaisevaa olla osallisena ja mukana asioiden käsittelyssä itselle merkittävissä yhteisöissä. Osallistuminen yhteisöjen elämään ja toimintaan antaa lapselle mahdollisuuden rakentaa ymmärrystä siitä, kuka minä olen, mihin kuulun ja miten elän. Se on yksi kasvun ja kehityksen perusedellytys. Osallistumisen kautta opitaan olemaan ja elämään yhdessä. Lapsen näkemykset on otettava huomioon kaikessa toiminnassa kehitystason ja iän mukaisesti. (Bardy 2013, 17–18,117.)

Sukupolvien väliset suhteet, perhe ja vertaissuhteet vaikuttavat suuresti siihen, kuinka suhteet itseen, muihin ja ympäröivään maailmaan rakentuvat. Tästä syystä lapsi on otettava huomioon paitsi yksilönä, myös osana yhteisöä. Siksi on hyvä tiedostaa lapsiperheiden monimuotoisuus. On yhden vanhemman perheitä, maahanmuuttajaperheitä, monikkoperheitä, uusioperheitä,

adoptioperheitä, sijais- ja tukiperheitä sekä sateenkaariperheitä. Perheessä voi lapsen vanhempina toimia joku, jolla ei ole juridisia oikeuksia lapseen, esimerkiksi lapsen isovanhempi. Silti jokainen lapsi tarvitsee hyväksyntää ympäristöltään ja tukea omiin perhesuhteisiinsa. Kaikilla lapsilla on oikeus omaan perheeseen, ja tärkeää on tiedostaa sen riittävyys, sekä tuntea että se on juuri se oikea perhe hänelle. (Bardy 2013, 17–18; Väestöliitto 2018a.)

Lapsuus on myös yhteiskunnallinen ilmiö ja asiaa tarkastellessa on otettava huomioon muun muassa taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset muutokset. Ne vaikuttavat monin tavoin elinoloihin ja palveluihin sekä arkeen ja arvoihin. Esimerkiksi nykyiset taloudelliset muutokset ovat syventäneet kuilua vähävaraisten sekä varakkaiden välillä. Se on luonut eriarvoistumista, joka pitkittyessään merkitsee eri väestöryhmien välille syntyvää luokkajakoa sekä syrjäytymiskehityksen vakiintumista. Tämä puolestaan aiheuttaa kansassa inhimillistä kärsimystä joka näkyy mm. kasvaneina sairaanhoitokustannuksina. (Bardy 2013, 3,18.) MLL:n perhekummitoiminta on suunnattu kaikille lapsiperheille yhteiskuntaluokkaan katsomatta. Se on ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka tarkoituksena on parantaa lapsiperheiden hyvinvointia sekä ehkäistä ongelmien syntymistä ja kasautumista.

Aikuisen perusrytmi määrittelee myös lapsen arjen kulun, ja muutokset aikuisen elämässä heijastuvat lapsen elämään. Aikuisten kiireet välittyvät myös lapselle. Kyrönlampi-Kylmäsen väitöskirjatutkimukseen osallistuneet lapset kertovat, kuinka tavallinen kiireetön arki on heidän mielestään parasta. Kohokohdaksi arjessa lapset mainitsevat leikkimisen kotona rauhassa samalla palttuen päiväkotipäivästä. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 20–21.) Perhekummit mahdollistavat tällaisen kiireettömän läsnäolon lapsille esimerkiksi viettämällä aikaa perheen lasten kanssa vanhempien tehdessä kotiaskareita. Yksi perhekummitoiminnan tavoitteista onkin tukea lapsiperheiden elämänhallintaa ja antaa voimia arkeen.

3 VANHEMMUUS JA SEN TUKEMINEN

Tilastokeskuksen mukaan synnyttäjien keski-ikä on kasvanut Suomessa. Vanhemmaksi tulemistä halutaan lykätä selvästi myöhempään ajankohtaan kuin ennen. Tämän katsotaan merkitsevän sitä, että vanhemmuuteen koskevia

päätöksiä halutaan tehdä tietoisesti ja että ymmärretään vanhemmuuteen liittyvä vastuu. Nuoret näkevät perheen sitovana ja vastakohtaisena omalle ajalle. Ennen perheen perustamista halutaan antaa aikaa itselle, parisuhteelle, työlle ja ystäville. Myös yhteiskunnan taloudellinen tilanne, määräaikaiset työsuhteet ja työllisyyden heikkeneminen lisäävät vanhemmuuteen kohdistuvia paineita. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 111–112.)

Vanhemmuus on sekä äitiyttä että isyyttä. Se muuttaa naisen ja miehen persoonallisuutta joiltakin osin pysyvästi. Vaikka äiti pysyy naisena ja isä miehenä, paluuta aikaan ennen vanhemmuutta ei ole. Vanhempien oman vanhemmuuden juuret ovat heidän omassa kokemushistoriassaan, lapsuudessa, kulttuurisessa taustassa ja suvun perinteissä. Omat kokemuksemme vaikuttavat tiedostetusti ja tiedostamatta siihen, miten toimimme itse vanhempina ja kasvattajina. Vanhemmuus näkyy esimerkiksi siten, minkälaiset arjen taidot ovat siirtyneet vanhemmille heidän lapsuudenkodeistaan. Myös vanhemman suhtautuminen työhön ja hoitovapaisiin tai vaikkapa kotitöihin opitaan usein lapsuudenkodista. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 113–114.)

Suurin osa perhekummitoimintaan osallistuvista perheistä on sellaisia, joissa toinen vanhemmista on pienen lapsen kanssa kotona. Usein kotiin jäävän aikuisen sosiaalinen verkosto on jäänyt pieneksi, ja ilman muita ihmisiä emme jaksaa. Työelämässä ollessa työkaverit täyttävät osaltaan yhteisöllisyyden tarvetta, mutta kotona pieniä lapsia hoitava äiti tai isä kaipaa usein omaa aikuisyhteisöä. (Väestöliitto 2018b.) Samassa tilanteessa olevat ystävät ja tuttavat sekä sukulaiset voivat toimia tukiverkostona, mutta herää kysymys, mitä jos tukiverkosta ei ole lainkaan tai se on kaukana?

3.1 Koko perheen tuki ja sosiaalinen verkosto

Lapsiperheiden ja vanhemmuuden tuki voidaan jakaa palveluihin, taloudelliseen tukeen ja sosiaaliseen tai psykososiaaliseen tukeen (Rautio 2016, 23–28). Oman näkemyksemme mukaan perhekummitoiminta on palvelu, joka tarjoaa sosiaalista ja psykososiaalista tukea vanhemmuuteen esimerkiksi vapaaehtoisen antaman kuuntelu- ja keskusteluavun muodossa. Vanhemmuuden tukemiselle ei ole olemassa mitään tarkkaa määritelmää, ja se ymmärre-

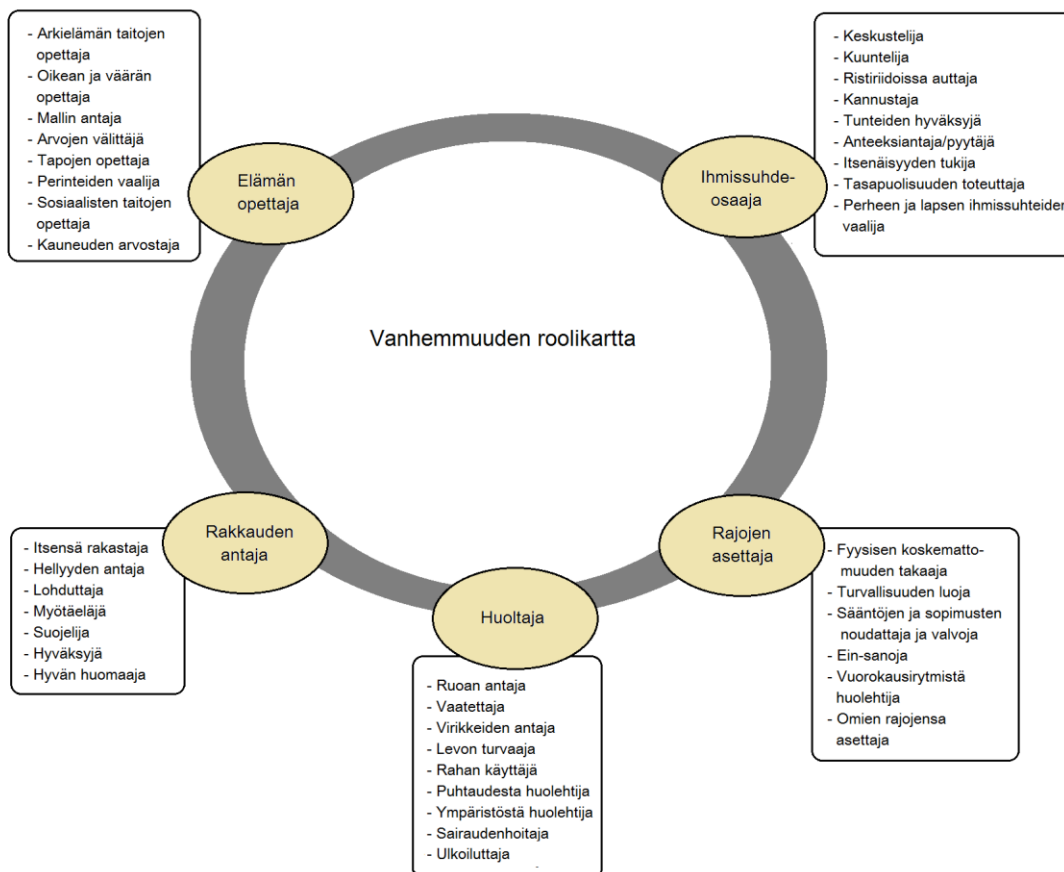
tään laajasti myös tutkimuskirjallisuudessa. Rautio kertoo väitöskirjassaan tutkimuksesta, jossa tukipalveluita käyttäneet vanhemmat määrittelivät itse perheiden tuen tarkoittavan joko lastenhoitopalvelua tai palvelua, joka vaikutti perheiden elämään. Koko perheen tueksi katsottiin myös yhden perheenjäsenen saama yksilöllinen tuki, joka vaikutti myönteisesti myös muihin perheenjäseniin. (Rautio 2016, 23–28.) Perhekummin ollessa esimerkiksi perheen äidin tukena, vaikuttaa se koko perheen hyvinvointiin myönteisesti.

Lapsiperheiden tukiin ja palveluihin on panostettu lukuisissa hankkeissa ja kansallisissa ohjelmissa ja strategioissa. Palveluntarjoajina toimivat julkinen, yksityinen ja kolmas sektori, kuten Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Suomi on Alankomaiden kanssa muista maista poikkeava siinä suhteessa, ettei se pidä keskiössä niin kutsuttuja riskiperheitä ja heikompiensaisten tarpeita, vaan tukimuodot ja tukeminen nähdään kaikkien vanhempien perusoikeutena. Niitä pidetään osana kokonaisvaltaista sosiaalisen suojelun politiikkaa, jonka mukaan vanhempia pitää tukea heidän roolissaan turvallisen ympäristön tarjoajina lapsilleen sen sijaan, että lapsia suojeltaisiin vanhemmilta. Vanhemmuuden tukemisen taustalla kulkee ajatus siitä, että vanhemmat saadaan sitoutumaan aktiviteetteihin, jotka lisäävät heidän tietämystään, asiantuntijuuttaan ja taitojaan lastenkasvatuksen suhteen. (Rautio 2016, 23–28.)

Perheille on tarjolla erilaisten palveluiden lisäksi myös vertaistukeen perustuvia ryhmiä ja muita intensiivisempiä vanhemmuutta tukevia kursseja ja toimintoja eri tahojen järjestämänä. Tällaisten kurssien ja toimintojen tarjonnan kasvaminen kertoo merkittävästä yhteiskunnallisesta muutoksesta siinä, miten vanhemmat ja vanhemmuus nähdään. Siinä näkyy myös hyvinvointivaltion vaikutukset ihmisten arkeen ja ihmissuhteisiin. Eri instituutiot ovat tuoneet asiantuntijat ja ammattilaiset osaksi perheiden arkea. (Rautio 2016, 23–28.)

Sosiaalisten verkostojen puute voi olla haasteena lapsiperheiden hyvinvoinnille. Sosiaalisten riskien sekä köyhyyden on todettu kasvavan pienelle mutta kasvavalle ryhmälle. Köyhyyden ei kuitenkaan katsota olevan aina aineellista, vaan se voi olla esimerkiksi sosiaalisen verkoston puute tai sen hauraus. Etenkin uudessa elämäntilanteessa tarvitaan tukea sekä sosiaalisilta verkostoilta että yhteiskunnan palvelujärjestelmältä. Tuoreiden vanhempien tuen tarpeen on todettu olevan suurin, sillä lapsen odotuksen, syntymän ja

hoidon on todettu olevan siirtymäaikaa, jolloin asioita pohditaan ja arvioidaan. Mikäli emotionaalista, käytännöllistä, arvioivaa tai tiedollista tukea ei ole saatavilla, kasvaa perheillä paine selvitä omillaan. (Rautio 2016, 23–28.)

Kaavio 1. Vanhemmuuden roolikartta (Vilen, Seppänen, Tapio & Toivanen 2010, 138)

Vanhemmuus ja perhe nitoutuvat yhteen tiiviisti; kun tuetaan vanhemmuutta, tuetaan koko perhettä. Joskus tuen avulla pystytään auttamaan myös laajempaa yhteisöä. Perheiden moninaistuuessa ja perherakenteiden muuttuessa ovat tuen tarpeet myös muuttuneet merkittävästi. (Rautio 2016, 23–28.) Kaaviossa 1 näkyvä vanhemmuuden roolikartta avaa hyvin sitä, kuinka ennaltaehkäisevässä perhetyössä kuten perhekummitoiminnassa voidaan tarkastella ja tukea vanhemmuutta. Se pohjautuu Jacob Levy Morenon rooliteoriaan, jonka mukaan vanhemmuus on eräänlainen pää- ja alaroolien roolikasauma. Jokaisella ihmisellä on erilaisia rooleja, joista osa voi olla alikehittyneitä tai ylikehittyneitä, ja osa luontevasti käytössä. Rooleja voi myös kehittää ja niissä kypsyttään vanhemmuuden kokemisen kautta. Vanhemmuuden roolit menevät osin

myös päällekkäin, mikä kertoo elämän lokeroimattomuudesta ja moninaisuudesta. (Vilén, Seppänen, Tapio & Toivanen 2010, 137–138.)

Roolikarttaa voisi ajatella käytettävän myös perhekummitoiminnan koulutuksessa tai tukena perhekummin ja perheen tapaamisilla. Siitä perheen vanhemman olisi helppo sanoittaa, mihin vanhemmuuden rooliin hän tarvitsee tai haluaa saada tukea. Myös MLL:n järjestö voisi roolikarttaa käyttämällä hahmottaa paremmin, minkälaista tukea voisivat perheille ja vapaaehtoisille antaa.

3.2 Lapsiperheiden arjen haasteet

Lasten saaminen muuttaa elämän. Arki muuttaa muotoaan, ja aikuiset näkevät elämänsä uudessa valossa. Vastuu lapsesta ja huolehtiminen lapsen tarpeista asettuvat ensisijalle aikuisten arjessa. Arkipäivien raskaus ja oman ajan sekä vanhempien yhteisen ajan puute ovat yleisiä tekijöitä, jotka kuormittavat lapsiperheitä. Yksinhuoltajaperheiden ja kahden vanhemman perheiden voimavarat ja tilanteet ovat niin moninaisia, ettei niitä voi mitenkään käyttää esimerkkinä ”tyypillisestä perheestä”. Jokainen perhe kokee asiat omalla tavallaan, ja heillä on niin voimaa antavia kuin kuormittaviakin tekijöitä arjessaan. Kuormituksen jatkuessa pitkään ongelmat väsyttävät ja uuvuttavat vanhempia ja koko perhettä. (Lastenneuvolaopas 2004; Matilainen 2008, 11.) Tässä kohdassa ennaltaehkäisevän työn merkitys korostuu, ettei arjen kuormitus johda uupumiseen tai vaikkapa mielenterveysongelmiin.

Lapsen ikä sekä perhetilanne vaikuttavat osaltaan arjen kuormittavuuteen. Moni vanhempi on huolissaan ja neuvoton esimerkiksi lasten ruokailun tai nukkumisen kanssa. (Lastenneuvolaopas 2004.) Selvää on, että vanhemmat ovat myös väsyneitä, mikäli lapsi ei nuku kunnolla. Väsyneenä vanhempien on vaikeampi kestää lapsen kiukuttelua, ja se lisää lapsen ja vanhemman välisiä ristiriitoja. Usein vanhemman kokema kiire ja stressi välittyvät myös lapsen maailmaan. Työn ja perheen yhteensovittaminen on usein haastavaa vanhemmille ja se vaatii hyvää ajanhallintaa ja taitoa organisoida kodin ja arjen askareita. Tasapuolinen työnjako vanhempien kesken edistää myönteisen ilmapii-

rin syntymistä kotona, mutta esimerkiksi yksinhuoltajaperheissä ei ole mahdollisuutta jakaa arjen taakkaa toisen aikuisen kanssa. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 115–116.)

Lapsiperheissä työssäkäynti on yleisempää kuin muissa kotitalouksissa. Joka kolmannen lapsen äiti tekee töitä epätyypillisinä työaikoina, kuten vuorotyötä ja viikonlopputyötä. Pienten lasten isät taas tekevät enemmän ylitöitä kuin muut miehet. Etenkin äidit säätelevät työssäkäyntiään lasten iän mukaan, pitävät perhevapaita ja tekevät osa-aikatyötä. Työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen ei aina ole helppoa, ja se vaatii vanhemmilta jatkuvaa neuvottelua, mikäli he haluavat jakaa vanhemmuuden. Vanhemmat jakavat elämänsä työhön, ystäviin, lastenhoitoon, harrastuksiin ja niin edelleen. Neuvottelu siitä, kumpi vanhemmista tekee mitäkin ja milloin, voi aiheuttaa stressiä ja kitkaa vanhempien välille. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 49.) Tässä korostuu perheen ulkopuolinen apu, kuten vaikkapa isovanhempien tarjoama lastenhoitoapu tai perhekummin tarjoama kyyti lapsen harrastukseen. Perhekummi pystyy tällaisissa pienissä arjen asioissa osaltaan tukemaan perheitä arjen hallinnassa.

Etenkin väsymys vie voimia olla johdonmukainen kasvattaja. Päivittäin perheessä on erilaisia ”hässäköitä”, kuten sisarusten väliset riidat, lasten sotkujen siivoaminen, lasten kiukkukohtaukset ja uhmakas käytös, jotka ovat osa lapsiperheen arkea. Yksittäin ne ovat pieniä tekijöitä, mutta kasaantuessaan ja osuessaan suurten elämänmuutosten keskelle niistä voi aiheutua suurtakin stressiä. Erityisesti pienten lasten vanhemmille on yleistä, että he kokevat kasaantuneen stressin olevan melko pysyvää. Muita yleisiä ongelmia lapsiperheissä ovat äidin yksinäisyys, vanhempien mielialojen vaihtelut, vanhempana olon epävarmuus sekä rooliristiriidat. Lasten kasvaessa arjen pyörittäminen joltain osin helpottuu. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 115–116; Lastenneuvolaopas 2004.)

4 EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU- JA PERHETYÖ

Lastensuojelulaki (13.4.2007/417) määrittää lastensuojelun olevan lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua, jolla *turvataan lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen*

suojeluun. Lastensuojelun tulee tukea vanhempia, huoltajia ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä sekä järjestää tarvittavia palveluja ja tukitoimia. Tämän lisäksi kunnan tehtävä on järjestää lapsille ja nuorille ehkäisevää lastensuojelua hyvinvoinnin edistämiseksi silloin, kun lapsi tai perhe eivät ole lastensuojelun asiakkaina. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan muun muassa nuorisotyössä, opetuksessa, päivähoitossa, äitiys- ja lastenneuvoloissa, perheneuvoloissa sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tällä edistetään ja turvataan lasten kehitystä, kasvua ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. (Lastensuojelulaki 2007; Puonti, Saarnio & Hujala 2004; 77–78.)

Lastensuojelun tarkoitus on edistää lasten hyvinvointia ja suotuisaa kehitystä. Sillä pyritään puuttumaan riittävän varhaisessa vaiheessa lapsen ja perheen ongelmiin sekä ehkäisemään ongelmien syntymistä. Lastensuojelun keskeiset periaatteet on määritelty lapsen edun turvaamiseksi. Sitä arvioitaessa on huomioitava, miten eri toimenpidevaihtoehdot ja ratkaisut turvaavat lapselle:

- 1) *tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet;*
- 2) *mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon;*
- 3) *taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen;*
- 4) *turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden;*
- 5) *itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen;*
- 6) *mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan; sekä*
- 7) *kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen. (Lastensuojelulaki 2007.)*

Sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) 18. pykälä määrittelee perhetyön olevan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksen ja muun tarvittavan avun keinoin tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tai hoidosta vastaava henkilö tarvitsevat tukea ja ohjausta voimavarojensa vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Myös erityistä tukea tarvitsevalle lapselle

tai nuorelle annetaan perhetyötä terveyden ja kehityksen turvaamiseksi. (Sosi-aalihuoltolaki 2014.) Perhetyö ei vaadi lastensuojelun asiakkuutta. Se on lyhyesti sanottuna asiakkaan ja hänen perheensä hyvinvoinnin tukemista. Perhetyön tarkoituksena on vahvistaa perheen voimavaroja ja vuorovaikutustaitoja. Sitä voidaan tehdä ehkäisevänä tai korjaavana työnä, ja yleisimmin sitä toteutetaan neuvolan, päivähoidon ja koulun yhteydessä. (THL 2018b.)

Perhetyön avulla ohjataan asiakkaita lasten hoidossa ja kasvatuksessa sekä arkirutiinien hallinnassa. Perhetyöllä tuetaan vanhemmuutta ja perheen vuorovaikutustaitoja sekä perheen sosiaalisen verkoston laajenemista. Perhetyö vahvistaa perheen toimintakykyä ja ehkäisee syrjäytymistä. (THL 2018b.) Perheen ulkopuolelta tulevan avun ja tuen tulisi tukea perheen selviytymistä ja omia voimavaroja. Lisäksi sen pitäisi huomioida perheen ainutkertaisuus. Palvelut joita yhteiskunta tarjoaa, ovat myös määrittelemässä sitä, mikä on tarkoituksenmukaista lapsen terveen kasvun ja kehityksen kannalta. Perhetyö on tavoitteellista toimintaa, jonka sisältö tulee määritellä yhdessä perheen ja perhetyöntekijän kesken. Perhetyöntekijän on toimittava niin, että perheen omat kyvyt ja voimavarat lisääntyvät ja vahvistuvat. Työntekijän on tuotava esiin perheenjäsenten äänet ja mielipiteet yhteistyössä. (Häggman-Laitila, Ruskomaa & Euramaa 2000, 36–38.)

Perhetyöhön sisältyvät sosiaalityön lisäksi myös tuki ja kontrolli. Tuen tehtävä on pitää yhteistyö suunnattuna tulevaisuuteen ja yhdessä laadittuihin tavoitteisiin. Tämä kertoo toiminnan tukevan inhimillistä prosessia. Se lisää ja vahvistaa sellaista ajattelua, toimintaa ja suhtautumista, jonka avulla asetettuihin tavoitteisiin on mahdollista päästä. Kontrollin tehtävä on myös saavuttaa asetetut tavoitteet yhteistyön avulla antaen samalla tilaa inhimilliselle prosessille. Mutta toisin kuin tuen, kontrollin tehtävä on minimoida sellaista ajattelua, toimintaa tai suhtautumista, joka vahingoittaisi päämääriin pääsyä. Toiminnan tavoitteita määriteltäessä on otettava huomioon perheen toiveet ja yhteiskunnan, muun muassa lastensuojelulain, asettamat normit ”terveelle” perheelle. Elämään kuitenkin kuuluu yllätyksellisyys ja arvaamattomuus, joten koskaan ei voida ennustaa, mikä on perheen tilanne tulevaisuudessa. Sen vuoksi perhetyölle asetettuja tavoitteita ja perhetyön sisältöä olisi hyvä tarkastella ja muokata yhä uudelleen ja uudelleen. (Häggman-Laitila, Ruskomaa & Euramaa 2000, 36–38.)

5 VAPAAEHTOISTOIMINTA ENNALTAEHKÄISEVÄNÄ TYÖNÄ

Vapaaehtoistoiminta keskittyy ennen kaikkea ennaltaehkäisevään työhön. Ammattityöntekijöillä on vastuu korjaavasta työstä. Sosiaalihuoltolaissa sanotaan, että sosiaalihuollon tehtävänä on huolehtia niistä sosiaalityön tukitoimista, jotka ylläpitävät ja edistävät yksilöiden ja perheen turvallisuutta ja suoriutumista sekä yhteisöjen toimivuutta. Tämän voi yhtä hyvin katsoa olevan kaiken vapaaehtoistoiminnan toiminta-ajatus. (Lehtinen 1997, 19.)

Vapaaehtoistoiminnassa tulee korostaa ihmisten vastuuta omasta itsestään ja toisista ihmisistä. Se pitäisi ajatella yhdessä tekemisenä, ei pelkästään vapaaehtoispalvelujen tuottamisena. Vapaaehtoistoiminnalla ei voida paikata niitä palveluja, joiden leikkaamisen sosiaali- ja terveystieteiden karsiminen aiheuttaa. Vaikkakin tarkoituksenmukaisesti tuettuna vapaaehtoistoiminta voi vaikuttaa alentavasti julkisen avun tarpeeseen, ei ole eettisesti ja moraalisesti oikein laskea sen arvoa rahassa ja odottaa siltä ennalta määrättyjä suorituksia. Vapaaehtoistoiminta pitäisi nähdä täydentävänä osana julkisia ja yksityisiä palveluja. Vapaaehtoistoiminnan yleiseksi tehtäväksi voidaankin asettaa ihmisten välisen vuorovaikutuksen ja omaehtoisen osallistumisen edistäminen sekä vaikuttaminen julkisten palvelujen kehittämiseen ihmisten tarpeita vastaaviksi. (Lehtinen 1997, 19.)

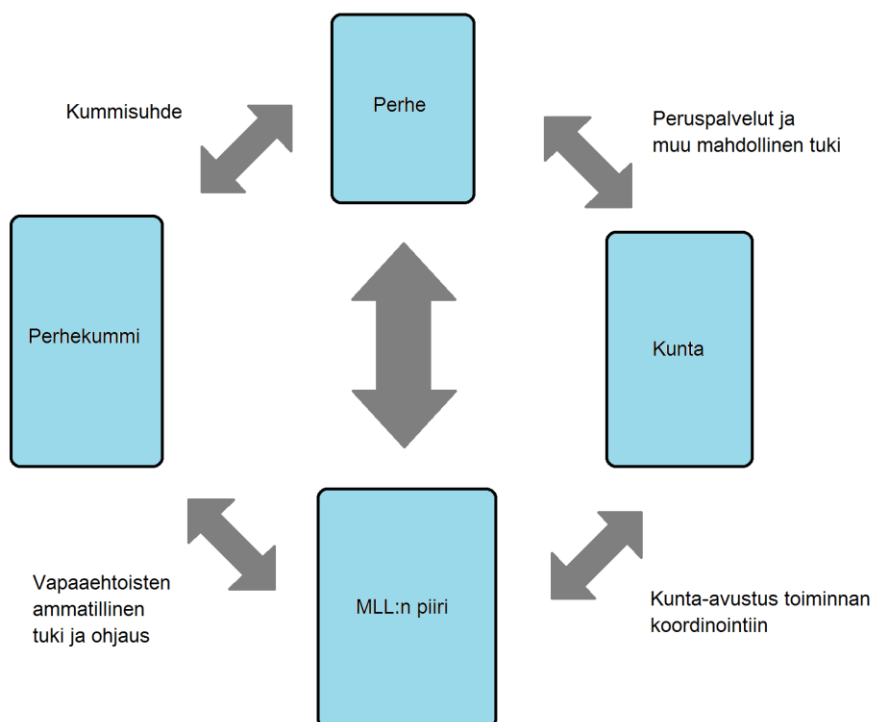
5.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta

Mannerheimin Lastensuojeluliitto eli MLL on yhteisö, joka muodostuu keskusjärjestöstä, 10 piirijärjestöstä ja 556 paikallisyhdistyksestä. Se edistää toiminnallaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia. Keskusjärjestö vaikuttaa lapsi- ja perhepoliittiseen päätöksentekoon, herättää keskusteluja ja antaa lausuntoja. Se jakaa valtakunnallisesti tietoa lasten kehityksestä, kasvusta ja kasvatuksesta sekä auttaa kouluja kiusaamisen vastaisessa työssä, ja arvioi ja kehittää vapaaehtoistoimintaa. Keskusjärjestö ylläpitää Lasten- ja nuorten puhelinta, Vanhempainpuhelinta, nettikirje- ja chat-palveluja. (MLL 2017a.)

Piirijärjestö on alueensa paikallisyhdistysten tuki ja alueellinen vaikuttaja. Se järjestää erilaisia tapahtumia ja tarjoaa lapsiperheille suunnattuja palveluja. Se

välittää lastenhoitoapua perheille, tarjoaa kunnalle perhekeskuskumppanuutta, ohjaa ja kouluttaa perhekummeja, ystäviä maahanmuuttajaäideille ym. tukihenkilöitä sekä tukee, ohjaa ja kouluttaa paikallisyhdistysten vapaaehtoisia. MLL Kymin piirin toiminta-alueena on Etelä-Karjala ja Kymenlaakso. (MLL 2017a.)

Perhekummitoiminta on yksi tukihenkilötoiminnan muoto. Se on osa MLL:n perhekeskustoiminnan kokonaisuutta, joka koostuu perhekahviloista, vertaisryhmistä, kerhotoiminnasta ja perhekummitoiminnasta. Kaikki toiminnan muodot vahvistavat lasten ja perheiden osallisuutta, hyvinvointia ja tukiverkostoja sekä ehkäisevät arjen pulmien kasautumista. Tukihenkilötoiminta on muuta vapaaehtoistoimintaa yksilöllisempää, ja siinä korostuu arjen jakaminen ja sitoutuminen enemmän kuin muussa vapaaehtoistoiminnassa. Perhekummitoiminta perustuu vuorovaikutukseen. Käytännössä tukisuhde, joka muodostuu perhekummin ja perheen välille, koostuu keskustelusta, kuuntelusta ja yhdessä tekemisestä. Lähtökohtana toiminnalle on vapaaehtoinen ja tasavertainen kumppanuus, joka toteutuu molempien osapuolten ehdoilla. (Sourander & Ylikojola 2015, 2.)

Kaavio 2. Eri toimijoiden roolit perhekummitoiminnassa (MLL 2018)

Kaavio 2 hahmottaa hyvin eri toimijoiden roolit perhekummitoiminnassa. Kunnan rooli on sitoutua perhekummitoimintaan mukaan avustamalla MLL:n piiriä. Kunnan työntekijät tiedottavat toiminnasta omissa verkostoissaan ja ohjaavat siihen soveltuvia perheitä perhekummitoimintaan. MLL piirin tehtävänä taas on rekrytoida, haastatella ja kouluttaa vapaaehtoisia perhekummeja alueellisten koordinaattoreiden avulla. Heidän tehtävänä on valita perheelle sopiva perhekummi ja vastata aloitus-, seuranta- ja päätöspalavereiden järjestämisestä. Myös perhekummien ohjaaminen ja tukeminen kummissuhteen aikana kuuluu heidän toimenkuvaansa. Tähän sisältyy mm. puhelinkonsultaatiot, tapaamiset tarvittaessa, säännölliset toiminnanohjaukset ryhmässä ja tarvittaessa yksilöohjaus, jatkokoulutus sekä virkistystoiminta. Myös kummissuhteiden seuranta ja arviointi sekä raportointi kuuluvat piirin koordinaattorin tehtäviin. Piiri on vastuussa myös sopimuksen mukaisten kulujen korvaamisesta perhekummille sekä toiminnasta tiedottamisesta ja yhteistyöstä kuntien ja eri järjestöjen kanssa. (MLL 2018.)

Perhekummitoiminnan tavoitteet asetetaan aina perheen tarpeiden mukaisesti. Ne mietitään ja kirjataan ylös kummissuhdesopimukseen yhdessä perhekummin ja perheen kanssa. Tapaamisväliä ja niiden kestoa ei tarvitse tarkkaan määritellä, sillä ne vaihtelevat perhekummin ja perheen elämäntilanteiden mukaan. Keskimäärin tapaamisia kuitenkin on joka toinen viikko muutama tunnin ajan. Tapaamisista sovitaan kummissuhdetta solmiessa yhdessä koordinaattorin kanssa. Kummissuhdesopimus solmitaan aina vuodeksi, mutta suhdetta on mahdollista jatkaa toinenkin vuosi MLL:n ohjauksessa. (Kytö 2018.)

Perhekummi on vapaaehtoinen henkilö, joka haastatellaan ja hän käy MLL:n perhekummien peruskoulutuksen. Perhekummin tärkeimpänä työkaluna toiminnassa voidaan kuitenkin pitää hänen omaa elämäkokemustaan ja persoonaansa. He voivat myös itse vaikuttaa siihen, millaisen perheen kanssa haluavat tukisuhteen solmia. (Kytö 2018.) Perhekummi sitoutuu toimintaan ja noudattamaan siinä vapaaehtoistoiminnan eettisiä periaatteita. Hän saa korvauksen matkakuluista ja muista kuluista sovitusti. Perhekummiilla on koko ajan taustallaan piirin ammatillinen tuki ja hän saa säännöllistä ohjausta. Perhe taas sitoutuu sovittuihin tapaamisiin perhekummin kanssa sekä kum-

misuhteelle yhdessä asetettuihin tavoitteisiin. Perhe myös ilmoittaa mahdollisista kummissuhteen muutoksista perhekummille tai sovitulle piirin yhteyshenkilölle. (MLL 2018.)

Koska perhekummit toimivat tiivisti mukana perheiden arjessa, on luonnollista, että suhteista muodostuu pitkäkestoisia ystävyysuhteita, jotka jatkuvat vielä kummissuhdesopimuksen päättymisen jälkeenkin. Tämä poikkeaa muusta sosiaalityöstä, sillä kokemuksemme mukaan yleinen ohjeistus sosiaalityössä on, ettei asiakasta saisi päästä liian lähelle itseään, eikä itsestään saisi paljastaa liikaa asiakkaalle. Kanadalaisen tutkimuksen mukaan kuitenkin sosiaalityössä on saatu parhaita tuloksia aikaan lähentymällä asiakasperheen kanssa. Tutkimustuloksissa todetaan, että hyvällä sosiaalialan työntekijällä tulee olla luonnostaan sellaisia ihmissuhdetaitoja, joita ei ole helppo oppia ja omaksua, sillä ne ovat oman elämäkokemuksen mukana tulleita piirteitä. Näitä ovat muun muassa aitous (genuineness) ja lämminhenkisyys (warmth), jotka tulevat esiin kohdatessa asiakkaat kiireettömyydellä ja vahvalla läsnäololla. (de Boer & Coady 2006, 37–39.) Tämä vahvistaa koordinaattorin kommenttia siitä, että vapaaehtoisen tärkein työväline on hänen oma persoonansa.

5.2 Vapaaehtoistyön eettiset periaatteet

Varsinais-Suomen lastensuojelujärjestöt ry:n tuottamia Vapaaehtoistyön eettisiä periaatteita sovelletaan MLL:n tukihenkilötoiminnassa. Ne on avattu seuraavasti: Vapaaehtoinen toimii aikuisen roolissa, eikä vapaaehtoistyö korvaa ammattityötä. Jokainen vapaaehtoinen toimii omana itsenään, omin tiedoin ja taidoin. Jokaisen elämäkokemus ja persoona ovat hänen käyttämiään työkaluja toiminnassa. (Sourander & Ylikojola 2015, 3.)

Jokainen vapaaehtoinen on mukana toiminnassa omasta halustaan. Toiminnan pohjana on vilpitön halu auttaa lapsia, nuoria ja lapsiperheitä. Jokaisen vapaaehtoisen antama aika ja tuki lapselle, nuorelle tai lapsiperheelle on tärkeää ja merkityksellistä toimintaa, joka pohjautuu vuorovaikutukseen. Se on parhaimmillaan mielekästä ja palkitsevaa kaikille osapuolille. (Sourander & Ylikojola 2015, 3.)

Vapaaehtoinen toimii suvaitsevaisesti, tasa-arvoisesti ja puolueettomasti, kunnioittaen ihmisten erilaisia taustoja ja mielipiteitä, eikä tuputa omia käsityksiään asioista. Hän kunnioittaa perheiden itsemääräämisoikeutta ja toimii yhteistyössä lapsen tai nuoren edun mukaisesti rinnalla kulkien, kuunnellen, auttaen ja tukien. Työorganisaatio antaa vapaaehtoisille tukea ja ohjausta työskentelyyn antamalla riittävästi tietoa ja koulutusta sekä nimeämällä yhteyshenkilön. (Sourander & Ylikojola 2015, 3.)

Mikäli vapaaehtoinen törmää ongelmatilanteisiin, ei hänen tarvitse kantaa huolta ja vastuuta yksin. Hän voi ottaa asian puheeksi yhteyshenkilön kanssa. Vapaaehtoiset ovat myös vaitiolovelvollisia, joten heidän on kunnioitettava saamiaan tietoja, ja muistettava, ettei vaitiolovelvollisuus pääty, vaikka vapaaehtoistyö päättyisi. (Sourander & Ylikojola 2015, 3.)

6 TUTKIMUSTIEDON HYÖDYNTÄMINEN MLL:N JÄRJESTÖSSÄ

STEA eli Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus on Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnan suurin rahoittaja. MLL saa STEA:lta yleisavustusta ja kohdennettua toiminta-avustusta. STEA on valtionapuviranomainen, joka toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä itsenäisesti. Se hallinnoi Veikkaus Oy:n pelituotoista sosiaali- ja terveysjärjestöjen yleishyödyllisiin, terveyttä ja hyvinvointia edistäviin hankkeisiin kohdistuvia avustuksia. MLL:n Kymen piirin tukihenkilötoiminta on alkanut hankkeena, mutta toiminnasta on tullut pysyvää. Tukihenkilötoiminta, johon perhekummitoimintakin kuuluu, saa jatkuvaa rahoitusta STEA:lta. He valvovat lakisääteisesti avustusten asianmukaista käyttöä ja arvioivat avustetun toiminnan tuloksia ja vaikutuksia. Sillä taataan, että avustuksia käytetään lainsäädännön ja avustuspäätösten mukaisesti yhteiskuntaan ja sen jäseniä hyödyttävään tulokselliseen toimintaan. (MLL 2017a; STEA 2016.)

Kohdennettua toiminta-avustusta saavien järjestöjen tulee toimittaa STEA:lle tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys (TVS) joka toinen vuosi. Kaiken STEA:lle annetun arvioinnin ja palautteen tarkoituksena on selvittää, että järjestöissä tehdään mahdollisimman vaikuttavaa työtä ihmisten hyväksi yhteiseen hyvään tarkoitetuilla avustuksilla. Tuloksellisuus- ja vaikutus selvityksessä arvioidaan tukihenkilötoimintaa monelta kantilta. Siinä otetaan huomioon vapaaehtoisten,

yhteistyökumppaneiden, kuten kuntien, asiakasperheiden ja työyhteisön eli järjestön näkökulma. Kuntien osalta arvioidaan esimerkiksi sitä, onko MLL:n tukihenkilötoiminta ollut hyvä lisä kunnallisiin palveluihin eli onko kunnan tarpeisiin vastattu. Järjestö taas arvioi mm. keskusjärjestön asettamiin tavoitteisiin pääsyä ja STEA:n tavoitteisiin pääsyä. Vapaaehtoisten ja perheiden näkökulmasta tehty arviointi on usein heidän kokemuksistaan kertovaa palautteen keräämistä. Niissä arvioidaan toiminnan tavoitteisiin sekä perheiden ja vapaaehtoisten omiin tavoitteisiin pääsyä. (Kytö 2018; STEA 2016.)

Tutkimustulosten arviointi auttaa tunnistamaan, mikä perhekummitoiminnassa on hyvää ja säilyttämisen arvoista. Oleellista on miettiä, minkä arvioiminen vie toimintaa eteenpäin. Arvioinnin myötä tulee myös näkyväksi, vastaako järjestön toiminta sille asetettuja tavoitteita. Se, mitä arvioinnissa painotetaan, voi vaihdella tarpeen mukaan. Siksi on tärkeää jäsentää itselleen, mitä varten tietoa kerätään ja miten sitä on tarkoitus hyödyntää. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 10.) Opinnäytetyön tutkimustietoa MLL Kymen piiri hyödyntää tukihenkilötoimintansa kehittämässä. Se tulee olemaan osa seuraavaa tuloksellisuus- ja vaikutus selvitystä joka STEA:lle toimitetaan, sillä siitä järjestö pystyy poimimaan helposti lapsiperheiden kokemukset raporttiinsa.

Saatu tutkimustietoa voidaan hyödyntää järjestössä monin tavoin. Toiminnanjohtaja luonnollisesti reagoi kerättyyn tutkimustietoon esimerkiksi linjaamalla toimintaa uudestaan ja kehittämällä uutta toimintaa tarpeen mukaisin liikkein ja teoin. Tutkimustieto on yksi työväline päätösten tueksi. Määrällisten tietojen keräämisestä on monenlaista hyötyä: ne kuvaavat perhekummitoiminnan volyyymiä ja niiden avulla voi päätellä, ovatko määrälliset tavoitteet toteutuneet. Ne myös kertovat mahdollisista muutoksista toiminnan laajuudessa. Tästä kaikesta on hyötyä toiminnan resurssoinnissa ja budjetoinnissa. Toiminnan tarpeenmukaista laajuutta on helpompi arvioida jatkossa, kun on faktatietoa toteutuneesta toiminnasta ja osallistujamääristä. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 34.) Mikäli osallistujamäärät ovat kasvaneet ja toimintaa halutaan laajentaa sen myötä, saatujen seurantatietojen avulla on mahdollista esittää esimerkiksi perusteet STEA:lle lähetettävään rahoitushakemukseen.

Järjestön toimintaan osallistuvilta kerätyissä kyselypalautteissa nousee usein esiin henkilöstöön ja vapaaehtoihin liittyviä seikkoja, kuten osaamisen kehittäminen, työnjako, resursointi sekä erityisesti vapaaehtoisten kohdalla järjestön tarjoama tuki. Järjestön toiminnan kannalta on tärkeää kirjata ylös ja käydä läpi kaikki henkilöstöä ja vapaaehtoisia koskevat haasteet ja kehittämisehdotukset. Tuloksia raportoidaan toiminnan rahoittajalle, hallitukselle sekä mahdollisille ohjaus-, kehittämis- ja johtoryhmille. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 34.) Järjestön pitää siis joka tapauksessa pohtia mennyttä ja tulevaa toimintaansa erilaisissa toimintakertomuksissa ja -suunnitelmissa, joten tehty tutkimustyö lapsiperheiden kokemuksista perhekummitoiminnassa palvelee tätä tarkoitusta hyvin.

7 AIEMMAT TUTKIMUKSET AIHEESTA

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piirin perhekummitoimintaa on tutkittu aiemminkin. Virpi Timosen tammikuussa 2016 valmistunut tutkimus käsiteli perhekummitoimintaa perheen vanhempien kokemana. Tutkimus toteutettiin Kotkan alueen perheille, joita oli silloin toiminnassa mukana kuusi. Heistä neljä perhettä osallistui tutkimukseen. Tutkimus toteutettiin sähköisenä kyselynä perheille.

Kyselyn tuloksista kävi ilmi, että perhekummitoiminta vahvisti siihen osallistuneiden perheiden hyvinvointia. Perheen vanhemmat saivat perhekummista aikuisen ystävän, jolta sai kuuntelu- ja keskusteluapua tukihenkilön tavoin, vertaistuellista näkökulmaa vanhemmuuden asioihin sekä lisää voimavaroja arkeen. Vanhemmat kertoivat saaneensa apua yksinäisyyteen ja kokivat koko perheen hyvinvoinnin lisääntyneen. Timosen tutkimuksessa tuli esiin myös tutkittujen perheiden tukiverkoston puute. (Timonen 2016, 31–33.)

Tutkimuksessa oli haluttu selvittää, miten yhteistyö oli sujunut perheiden ja perhekummien välillä. Kaikki perheet olivat yleisesti tyytyväisiä, yhden perheen mielestä yhteistyö oli sujunut kohtalaisesti. Perheet kokivat, että vapaaehtoiset olivat aidosti kiinnostuneita heidän asioistaan ja olivat onnistuneet ottamaan perheen yksilölliset tarpeet huomioon. (Timonen 2016, 31–33.) Tutki-

mus keskittyi paljolti juuri vapaaehtoisen ja perheiden väliseen kanssakäymiseen. Tutkimuksen tekijä toimi myös itse vapaaehtoisena perheikummina, mikä näkyi tutkimuksen toteutuksessa.

Niina Summanen ja Kati Vanhahonko tutkivat perheikummitoimintaa vapaaehtoisen näkökulmasta. Lokakuussa 2016 valmistuneessa tutkimuksessa käytettiin aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Se toteutettiin kahtena ryhmähaastatteluna Kotkan ja Kouvolan alueen perheikummeille, joista tutkimukseen osallistui kuusi seitsemästä perheikumista. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millaisia motiiveja perheikummeilla oli ryhtyä vapaaehtoistyöhön ja toimia siinä, millaisena he kokivat kummina toimimisen sekä millaisena perheikummit olivat kokeneet MLL:n järjestöltä saamansa koulutuksen ja tuen. (Summanen & Vanhahonko 2016, 23.)

Tutkimustuloksista selvisi, että kaikilla tutkimuksessa mukana olleilla vapaaehtoisilla oli vahva halu auttaa lapsiperheitä sekä olla arjen tukena. Vapaaehtoiset kertoivat tutkimuksessa olevansa sellaisessa elämäntilanteessa, jossa heillä oli riittävästi aikaa vapaaehtoistyölle. Motivaatiota toimia perheiden tukena lisäsi myös se, että vapaaehtoisilla oli omakohtaisia kokemuksia lapsiperheiden arjen haasteista. Kaikki tutkimuksen perheikummit kokivat olevansa hyödyksi ja tueksi perheille omalla toiminnallaan. Perheikummit olivat myös tyytyväisiä MLL:n organisaatiolta saamaansa tukeen ja opastukseen sekä olivat halukkaita jatkamaan perheikumina toimimista ensimmäisen kummivuoden jälkeenkin. (Summanen & Vanhahonko 2016, 33–34.)

MLL:n perheikummitoimintaa on tutkittu myös Uudenmaan piirin alueella. Saara Haapa toteutti keväällä 2015 valmistuneen tutkimuksensa teemahaastatteluina perheiden vanhemmille sekä perheikummitoiminnan koordinaattoreille. Tutkimuksessa nousi esiin perheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämisehdotuksia perheikummitoiminnasta. Perheet kertoivat perheikummin merkityksestä perheen lapsille sekä vanhempien voimaantumisesta toiminnan avulla. Toiminnalla oli selkeä hyvinvointia lisäävä vaikutus. (Haapa 2015, 35–37.) Samankaltaisia tutkimustuloksia on saatu myös Järvi-Suomen piirin alueelta. Ulla Häkkisen ja Nelli Miettisen tammikuussa 2015 valmistuneessa tutkimuksessa nousi myös esiin perheikummitoiminnan merkitys ennaltaehkäisevänä tukitoimena perheille. Tutkimus toteutettiin myös teemahaastatteluina

perheille. Tuloksista selvisi muun muassa perhekummitoiminnan antama apu vanhempien yksinäisyyteen ja arjessa jaksamiseen sekä vertaistuellinen näkökulma vanhemmuuteen. (Häkkinen & Miettinen 2015, 34–35.) Kaikki aiemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että perhekummitoiminnalle on valtava tarve.

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

8.1 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piirin kummiperheiden kokemuksia perhekummitoiminnasta. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piirille sellaista tietoa perheiden kokemuksista, mitä järjestö voi hyödyntää toimintansa ja koulutustensa kehittämisessä, uusien vapaaehtoisten rekrytoinnissa sekä omassa raportoinnissaan toiminnan rahoittajalle.

Kymen piirin perhekummitoimintaa oli tutkittu aikaisemminkin sekä perhekummien että perheiden näkökulmasta. Perhekummien kokemuksia toiminnasta oli saatu hyvin esiin edellisessä tutkimuksessa, mutta perheiden kokemuksista tehty tutkimus oli jäänyt vajavaiseksi pienen vastaajamäärän takia. Tilaaja halusi saada laajemmalti tietoa perheiden kokemuksista, joten tutkimus kohdistui kummiperheisiin. Tilaaja antoi selkeät ohjeet siitä, mitä haluaa tutkimuksessa tulevan esille. Tutkimuksen ohjenuorana toimi MLL:n perhekummitoiminnalle asetetut valtakunnalliset tavoitteet, joita ovat:

1. *tukea vanhemmuutta ja lapsiperheiden hyvinvointia*
2. *ehkäistä ongelmien syntymistä ja kasaantumista*
3. *tarjota MLL:n piireille malli, jonka avulla toteuttaa laadukasta, ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistyötä, joka tuottaa iloa ja hyvinvointia sekä lapsiperheelle että vapaaehtoiselle*
4. *täydentää kunnan peruspalveluita osana MLL:n lapsi- ja perhetoiminnan kokonaisuutta (MLL 2018.)*

Tilaaja halusi, että tutkimuksessa keskitytään tavoitteisiin yksi ja kaksi. Tarkoituksena oli selvittää, millaisiin arjen haasteisiin perheet halusivat saada tukea

ja apua ja olivatko he saaneet niitä, oliko perhekummitoiminnalla ollut positiivisia vaikutuksia perheen lapsiin ja olivatko vanhemmat saaneet tukea vanhemmuuteen. Lisäksi selvitettiin, mitä kautta perheet olivat löytäneet toimintaan mukaan.

Tutkimuskysymykset:

1. Oliko perhekummitoiminta tukenut vanhemmuutta ja lapsiperheiden hyvinvointia?
2. Oliko perhekummitoiminta ehkäissyt ongelmien syntymistä ja kasaantumista lapsiperheissä?

8.2 Aineistonkeruumenetelmät

Aineistonkeruumenetelmien valinta vaikuttaa siihen, millaista tietoa tutkimusongelmasta saamme. Oikeilla valinnoilla voimme saada ongelmaan ratkaisun, joka on mahdollisimman totuudenmukainen ja luotettava. (Kananen 2015, 82.) Tutkimuskysymykset ja valittu lähestymistapa ohjaavat olennaisesti käytettävän aineiston luonnetta, sen valintaa, hankintaa ja kokoa. Arviointitutkimuksessa menetelmien valinta ei saa olla tutkijan mieltymyskysymys, vaan valinta kvantitatiivisten ja kvalitatiivisten menetelmien välillä on aina perustuttava arviointikysymyksen luonteeseen. (FinSoc 2001.)

Survey-kyselystrategian lähtökohtana pidetään tiettyjen ilmiöiden, ominaisuuksien tai tapahtumien esiintymisen, yleisyyden, vuorovaikutuksen tai jakautumisen selvittämistä. Tutkimuksen tulokset pyritään yleistämään. Survey-tutkimus sisältää tutkimusstrategiana monenlaisia ongelmanasettelun mahdollisuuksia, ja tutkimusta voidaan toteuttaa monenlaisin analyysimenetelmin. Lähtökohdat ovat kuitenkin määrällisessä tutkimuksessa. Käytetyistä kyselymenetelmistä riippuen kyselyaineistoja voidaan kuitenkin analysoida joko laadullisesti tai määrällisesti. Internet-tiedonkeruun etuja ovat kustannustehokkuus sekä nopeus, mutta tulosten edustavuus on ongelma. Menetelmä soveltuu parhaiten yritys- ja yhteisökyselyihin. (Jyväskylän yliopisto 2015; Tilastokeskus 2018.)

8.3 Kyselylomakkeen suunnittelu ja toteutus

Aluksi pohdittiin, että kysely toteutettaisiin sekä sähköisesti että ryhmähaastatteluina. Yhdessä tukihenkilötoiminnan koordinaattorin kanssa päädyttiin kuitenkin siihen tulokseen, että perheitä on hankala saada samaan aikaan sovitun haastattelupaikkaan, sillä kaikilla on elämäntilanne erilainen ja kotoa liikkumismahdollisuudet vaihtelevat. Koordinaattori ehdotti haastatteluja perheiden kotona, mutta MLL:n Kymen piirin toiminta-alueen ollessa Etelä-Karjala ja Kymenlaakso, todettiin etteivät resurssit riitä haastatteluiden tekemiseen perheiden luona. Kysely päädyttiin tekemään sähköisenä, jotta tavoitettaisiin perheitä mahdollisimman laajasti koko toiminta-alueelta ja saataisiin mahdollisimman paljon vastauksia.

Perheitä lähestyttiin koordinaattorin avustuksella saatekirjeellä, jossa esiteltiin tutkimuksen tekijät ja tutkimuksen aihe sekä mihin tutkimuksen tuloksia mahdollisesti käytetään. Saatteessa luvattiin, että perheet pysyvät anonyymeinä, eikä heidän yhdistämisenä lopullisiin vastauksiin onnistu. Aineisto luvattiin hävittää opinnäytetyön valmistuttua.

Kyselyä suunniteltaessa pidettiin tärkeänä, että siihen vastaaminen olisi perheille mahdollisimman helppoa ja nopeaa. Tästä syystä kysely yritettiin saada yhden sivun mittaiseksi. Kysymysten laatimisen perustana olivat MLL:n perhekummitoiminnalle asetetut tavoitteet sekä tutkimuskysymykset. Webropol-ohjelman käytön opetteluun saatiin tukea oman oppilaitoksen kurssilta sekä oppilaitoksen internet -sivuilta. Kyselyn ulkoasuun haluttiin panostaa, jotta vastaaminen olisi mielekästä kaikin puolin. Kyselyn ulkoasun teemaksi valittiin ajankohtaan sopiva aurinkoinen talvimaisema ja siihen sopiva sininen fontti.

Kysely toteutettiin webropol-ohjelmaa käyttäen. Webropol on kysely- ja analyysityökalu, jonka avulla on helppo tehdä siistejä ja ammattimaisia kyselyjä kotikoneella. Ohjelman avulla on helppo laatia raportteja vastauksista. Perheitä houkuteltiin vastaamaan kyselyyn arpomalla elokuvalippuja vastanneiden kesken. Tietosuojasyistä vastaajien yhteystietoja ei voitu luovuttaa MLL:n ulkopuolelle, joten MLL:n koordinaattori lähetti kyselylinkin saatekirjeineen vastaajille sähköpostitse. Kysely oli avoinna vastaajille webropol-ohjelmassa 5–11. helmikuuta välisenä aikana. Tuona aikana vastauksia kyselyyn tuli vain

kahdeksalta lapsiperheeltä. Kyselyn vastausaikaa päätettiin jatkaa vielä viikolla, jotta saataisiin kattavammin vastauksia. Koordinaattoria pyydettiin lähettämään vastaajille kyselylinkki myös WhatsApp-viestillä, jotta kyselyyn vastaaminen olisi heille mahdollisimman helppoa ja vaivatonta. Tämä tuotti tulosta, sillä vastaajien määrä nousi yhteensä viiteentoista. Vastausprosentti nousi siis 45:een perheiden kokonaismäärän ollessa 33.

8.4 Kyselyn sisältö

Perheiden kokemuksia perhekummitoiminnasta selvitettiin yhdeksän kysymyksen avulla. Kysymykset oli mietitty kolmen teeman pohjalta, joita olivat arjen kuormittavuus, lasten hyvinvointi ja vanhemmuus. Lisäksi haluttiin selvittää, onko MLL onnistunut toimimaan täydentävänä osana kunnan peruspalveluita, eli olivatko perheet löytäneet toimintaan mukaan omatoimisesti vai jonkin kunnallisen tahon kautta. Taustatietoja perheiltä ei kysytty, sillä ne eivät olleet tutkimuksen kannalta olennaisia. Perheitä on monenlaisia, ja heitä on kaikkia käsitelty vain perheenä yleisesti.

Ensimmäisellä kysymyksellä selvitettiin, mitä kautta perheet olivat tulleet perhekummitoimintaan mukaan, mistä he olivat saaneet tiedon siitä. Tämä esitettiin monivalintakysymyksenä, johon valittiin vastausvaihtoehdoiksi koordinaattorilta saadun tiedon mukaan yleisimmät tahot, jota kautta perheet ohjautuvat toimintaan. Vastausvaihtoehtoina olivat neuvola, perheneuvola, lehti, MLL:n nettisivut, tuttavat sekä jokin muu taho, johon vastaajat pystyivät lisäämään oman vastauksensa.

Toinen kysymys rakennettiin lapsiperheiden yleisimpien kuormittavien tekijöiden ympärille, joita ovat yksinäisyys, oma jaksaminen sekä haasteet ajan käytössä ja arjen hallinnassa. Tällä haluttiin selvittää, mihin arjen haasteisiin perheet kokivat tarvitsevansa tukea perhekummitoiminnalta. Kysymykseen jätettiin myös avoin vastausvaihtoehto, jotta perheet saivat tuoda omat tuen tarpeensa esiin. Kolmas kysymys selvitti perheiden tuntemusta heidän arkensa kuormittavuudesta ennen perhekummitoimintaa asteikolla yhdestä viiteen, yhden ollessa ei lainkaan kuormittavaa ja viiden todella kuormittavaa. Seitsemäs kysymys puolestaan kysyi samaa asiaa perhekummitoiminnan jo ollessa

käynnissä. Näin pystyttiin suoraan vertailemaan perhekummitoiminnan vaikutuksia arjen kuormittavuuteen ennen toimintaa ja toiminnan alkamisen jälkeen.

Neljännessä kysymyksessä selvitettiin, oliko perhekummitoiminta vaikuttanut perheen lasten mielialaan tai käytökseen. Kysymykseen jätettiin avoin osio, johon perheet pystyivät avaamaan, minkälaisia vaikutuksia lapsissa näkivät. Viides ja kuudes kysymys käsitteli vanhemmuutta. Kysymyksissä selvitettiin, oliko perhekummitoiminta tukenut vanhempia heidän omassa toiminnassaan tai tukenut perhettä toimimaan yhdessä. Kahdeksas kysymys käsitteli tavoitteita, jotka perheet itse määrittelevät perhekummitoiminnalle sen alkaessa. Kysymys oli hyvin selkeä, onko tavoitteisiin päästy. Yhdeksäs kysymys oli avoin kysymys, jossa perheet saivat kertoa kehittämissuhteita toiminnalle ja antaa palautetta toiminnasta yleisesti. Kaikki kysymykset käytiin läpi tutkimuksen tilaajan kanssa, ja korjauksia kysymysten asettelemaan tehtiin heidän antamansa palautteen mukaisesti.

9 AINEISTON ANALYYSIMENETELMÄT

Lomaketutkimuksen avulla saatua aineistoa usein analysoidaan numeerisesti. Kun analysointi on tehty, voidaan aineistoa tulkita. (Ahola 2007, 68.) Tässä tutkimuksessa keskitytään kuitenkin lähinnä avointen vastausten eli laadullisen aineiston analysointiin, sillä niistä saamme eniten hyödynnettävää tietoa irti. Tarkastelemme kuitenkin myös määrällisiä vastauksia. Tutkimuksessa käytetty webropol-ohjelma tilastoi automaattisesti vastauksia, joten määrällisten vastausten kohdalla tehtäväksi jäi vastausten analysointi.

Kyselylomakkeen numeerinen palaute kannattaa ensin käydä läpi, sillä se antaa nopeasti kokonaisvaltaisen kuvan kyselyn tuloksista. Avokysymysten vastaukset kannattaa käydä läpi sen jälkeen, sillä osa niistä täydentää ja tarkentaa numeerisista vastauksista saatua kuvaa. Osassa avovastauksista saattaa tulla kokonaan uutta tietoa, kehittämissuhteita ja kannanottoja. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 31.) Meidän tehtävämme vastausten analysoijina on suodattaa aineisto, sillä kuulija voi ymmärtää väärin asiayhteydestä irrotetun sitaatin.

Laadullisen aineiston analyysille on tyypillistä aineistolähtöisyys sekä sisällön, merkitysten ja piirteiden jäsentäminen ja käsitteellistäminen. Tärkeätä on, että aineiston käsittelyn ja analyysin ulkopuolinen pystyy seuraamaan ja arvioimaan myös intuitioon ja miellelyhtymiin perustuvia ajatusketjuja. (FinSoc 2001, 24.) Laadullisten vastausten kohdalla päädyimme analysoimaan vastauksia lukemalla niitä ja etsimällä niistä yhteisiä tekijöitä, joiden pohjalta niitä voitiin luokitella. Näin vastauksia saatiin tiivistettyä helpommin käsiteltävään muotoon. Laadullisten vastausten analysointi onnistuu myös tilastollisesti, kunhan vastaukset on luokiteltu ryhmiin. (Valli 2010, 126.)

Aineiston ollessa pieni on analysoinnissa hyvä käyttää maalaisjärkeä. Kun aineiston lukee läpi pari kertaa, huomaa, mitkä seikat vastauksissa toistuvat ja mitkä on erityisesti otettava huomioon. Kehittämisehdotuksista kaikki on käytävä läpi joka tapauksessa. Jos aineisto taas on suurempi tai analyysin tekeminen tuntuu monimutkaiselta, asiaa kannattaa lähestyä ensimmäisillä kerroilla systemaattisemmin. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 31.)

9.1 Numeerisen aineiston analysointi

Kyselylomakkeessa olevat valinta, monivalinta- ja väittämä-tyyppiset kysymykset raportoidaan yleensä numeerisesti. Kun vastausvaihtoehdot on annettu asteikkona (täysin samaa mieltä, melko samaa mieltä jne.), on hyvä esittää kysymyksistä saadut vastaukset asteikkona. Tällöin tuloksista saa käsityksen yhdellä vilkaisulla. Sähköiset työkalut, kuten webropol, antavat raporteissaan valmiita kuvioita. Samaa aineistoa voi usein havainnollistaa eri tavoilla, tärkeää onkin kokeilla, mikä esitystapa sopii parhaiten kerättyyn aineistoon. Yksi havainnollinen tapa esittää aineistoa on keskiarvopylväs. Jos asteikossa käytetään ”en osaa sanoa” – vaihtoehtoa, on muistettava, ettei sitä vaihtoehtoa oteta mukaan keskiarvoa laskettaessa. Nämä vastaukset on raportoitava erikseen. Jos kuitenkin en osaa sanoa -vastauksia on huomattava määrä, sekin on tärkeä havainto, joka on hyvä tuoda esiin tulosten yhteydessä. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 30.)

Keskiarvojen laskemisen lisäksi kyselytulokset voi esittää esimerkiksi suorina jakaumina. Suora jakauma kertoo, kuinka suuri osa vastaajista antoi väittämille minkäkin arvon. Vastaajien määrää voi käyttää sellaisenaan, tai muuttaa

ne prosenttiosuuksiksi. Suora jakauma antaa keskiarvoa enemmän tietoa, mutta on sen vuoksi myös hieman vaikeammin hahmotettavissa. Toisaalta suorina jakaumina esitetyt vastaukset näyttävät, paljonko vastaajien mielipiteissä on hajontaa. Jos koko kysymyspatteriston väittämien keskiarvot ovat hyvin samansuuruisia, suorina jakaumina esitetyt tulokset tuovat paremmin esiin vastausten välisiä eroavaisuuksia. Tämä menetelmä on erityisen hyvä silloin, kun vastaajajoukko on pieni ja yksittäinen vastaaja saattaa olla helposti tunnistettavissa. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 31.)

Kun vastaukset esitetään prosenttiosuuksina, on erittäin tärkeää ilmoittaa aineiston koko, eli tässä tapauksessa vastaajien määrä. Kun on kyse pienestä aineistosta (alle 30 vastaajaa), ei ole tarkoituksenmukaista esittää osuuksia prosentteina. On esimerkiksi vaikea hahmottaa, kuinka paljon on 67 % 18 vastaajasta. Tällöin tulee puhua lukumääristä, eli ”12 vastaajaa 18:sta oli sitä mieltä että...” Vastausten hahmottamista voi helpottaa myös osuuksien ilmoittaminen murtolukuina silloin kun se on mahdollista. Esimerkiksi ”kolme neljäsosaa vastaajista piti toimintaa erittäin tärkeänä”. (Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 31.)

9.2 Laadullisen aineiston analysointi

Sisällönanalyysi on tekstianalyysimenetelmä, jossa tutkitaan tekstimuotoisia aineistoja. Se soveltuu hyvin tutkimuksemme avovastausten käsittelyyn. Teksteihin tutustutaan lukemalla ja tekemällä merkintöjä. Tekstin analyysi ja luokittelu suoritetaan huolellisesti. Aineistosta etsitään eroja ja yhtäläisyyksiä sekä eritellään ja tiivistetään aineistoa helposti tulkittavaksi. Näin saadaan tiivistetty kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Sisällönanalyysi tehdään kaksivaiheisesti; ensin havaintojen pelkistämisen vaihe ja sitten tulosten tulkintavaihe. Pelkistämisen vaiheessa tutkimusaineisto ryhmitellään ja osaltaan karsitaan helpommin hallittavaan muotoon. Kaikkea ohjaa tutkimuskysymykset, eli se, mitä halutaan tutkia. Tämän jälkeen aineiston vastauksia yhdistellään erilaisiksi joukoiksi etsimällä yhteisiä piirteitä. Analyysi on vastausten ryhmittelyä ja yhdistämistä, jotta voidaan tehdä tulkinta asiasta. Luokittelu on tyypillisin tapa laadullisen aineiston analysointiin. (Vilkkä 2006, 81–83; Henriksson, Lintulahti & Harju 2015, 32.)

Tämän tutkimuksen määrällisen aineiston webropol-ohjelma luokitteli jo valmiiksi, joten tietoa voitiin käyttää sellaisenaan tutkimuksessa. Laadullinen aineisto tulostettiin ohjelmasta sellaisenaan. Laadullisen aineiston analyysi aloitettiin tutustumalla aineistoon. Aineisto luettiin ja tarkasteltiin useampaan kertaan, jonka jälkeen etsittiin yhteisiä nimittäjiä vastauksista, joiden perusteella voitiin ryhtyä luokittelemaan aineistoa. Luokitteluvaiheessa käytettiin tarkkuutta, jotta löydettiin sopivia yhteisiä ryhmiä aineistolle peilaten tutkimuskysymyksiin. Aineistosta löytyi kuitenkin melko nopeasti yhteisiä nimittäjiä ja piirteitä. Lopuksi saatua luokiteltua aineistoa tarkasteltiin kokonaisuudessaan analysoiden ja kirjattiin tutkimustulokset ylös.

Luokittelussa esiin nousseet havainnot on suhteutettava koko aineistoon. Esimerkiksi jos valtaosa vastaajista kertoo olevansa tyytyväisiä toimintaan, ei sitä silloin kannatta välttämättä lähteä korjaamaan muutaman negatiivisen palautteen perusteella. Toistuvat vastaukset eivät kuitenkaan vielä itsessään ole arvioinnin tulos, vaan ne on tulkittava osana järjestön tavoitteiden mukaista toimintaa ja toimintaympäristöä. Vastaajat eivät välttämättä hahmota järjestön toimintaa samalla tavalla kuin toiminnan toteuttajat, joten he saattavat vastauksissaan toivoa jotain, mikä ei ole järjestön tavoitteiden mukaista tai minkä toteuttamiseen ei ole edellytyksiä tai resursseja järjestön puolesta. (Henriksen, Lintulahti & Harju 2015, 31–32.)

10 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

10.1 Yleistä tutkimuksen tuloksista

Tutkimustuloksissa kuvataan tutkimukseen osallistuneiden viidentoista perheen kokemuksia Kymen piirin perhekummitoiminnasta. Tutkimustulokset vastasivat tutkimuskysymyksiin: oliko perhekummitoiminta tukenut vanhemmuutta ja lapsiperheiden hyvinvointia ja ehkäissyt ongelmien syntymistä ja kasaantumista? Jotta tutkimuskysymyksiin löytyisi vastaukset, laadittiin kyselyyn tarkentavia alakysymyksiä pääteemojen alle, joilla saimme tarkempia ja yksityiskohtaisempia vastauksia perheiden kokemuksista.

MLL:n Kymen piirin lapsiperheiden kokemuksia perhekummitoiminnasta -kyselyyn vastasi 15 perhettä. Perhekummitoiminnan perheitä on Kymen piirin

alueella kaiken kaikkiaan 33 kappaletta. Vastausprosentti kyselyssä oli siis 45, mikä antaa kuvan kyselyn luotettavuudesta. Alle 10 prosentin vastausprosenttia voitaisiin pitää epäluotettavana.

Kaavio 3. Kyselyyn vastanneiden perheiden määrä

Kaavio 3 havainnollistaa hyvin saatujen vastausten määrän suhteessa perheiden kokonaismäärään sekä vastaamattomiin perheisiin. Vastaajien määrä lisääntyi kahdeksasta viiteentoista, kun heille lähetettiin kyselylinkki suoraan matkapuhelimen Whatsapp- sovellukseen, mikä teki vastaamisen helpoksi ja nopeaksi.

Kyselyn tulokset olivat pääosin erittäin positiivisia. Kysymyksessä kahdeksan kysyttiin, onko perhekummitoiminnalle asetetut tavoitteet saavutettu, jotka perheet ovat itse perhekummin kanssa määrittäneet. Viidestätoista vastaajasta kolmetoista vastasi, että ne on saavutettu. Ei -vastauksia ei ollut yhtään ja kaksi vastaajaa vastasi, että ei osaa sanoa. Tämä kertoo siitä, että tutkimukseen osallistuneet perheet kokivat saaneensa tarvitsemansa tuen ja avun perhekummitoiminnan kautta.

Vanhempien jaksaminen arjessa nousi suurimmaksi tuen ja avun tarpeeksi. Perhekummista oli apua monelle perheelle, sillä oman tukiverkoston puuttuminen kuormitti arkea. Perhekummitoiminnan kautta saaduista "varaisovanhemmista" oli monelle suurta apua. Seitsemän kymmenestä vastaajasta koki saaneensa täydennystä omaan tukiverkostoonsa. Avoimista vastauksista nousi

esiin myös se, kuinka tärkeä perhekummista oli tullut perheen lapsille. Lapset odottivat kovasti perhekummin tuloa, ja vanhemmat saivat hieman omaa rauhaa lasten leikkiessä kummin kanssa. Kaiken kaikkiaan avoimiin kysymyksiin vastanneet olivat jättäneet vain positiivisia vastauksia, ja ne osoittivat tyytyväisyyttä perhekummitoimintaa kohtaan.

Poimintoja avoimista kysymyksistä:

”Aikuisystävä äidille, varamummi lapsille”

”Iloisia yhteisiä elämyksiä”

”Nais- ja äitiysvertaistuki”

”Seuraa ja tukea koko perheelle yksin ja yhdessä”

”Apu yksinäisyyteen”

”Parasta kun tietää, että edes joku tulee käymään”

”Olen odottanut vain läsnäoloa ja se on toteutunut”

”Vertaistukea yksinäiselle avioeronneelle”

”Saan lapselle elämyksiä, joiden tarjoaminen ei yksin onnistuisi”

10.2 Avovastausten luokittelu

Avovastausten käsittely aloitettiin lukemalla aineisto kokonaisuudessaan läpi. Lapuille kirjoitettiin ylös asioita, jotka toistuivat vastauksissa. Kysymyksessä yhdeksän annettiin vastaajien kertoa vapaasti perhekummitoiminnasta ja 10 viidestätoista vastaajasta vastasi siihen. Luokitteluvaiheessa esiin nousivat toistuvasti tukiverkosto ja sen puute, vertaistuki, lasten hyvinvointi sekä vanhempien yksinäisyys. Vastaukset luokiteltiin kahden yläotsikon alle toiminnan tavoitteiden mukaisesti. Otsikot olivat vanhemmuus ja lapsiperheiden hyvinvointi sekä ongelmien ennaltaehkäisy. Vanhemmuus ja lapsiperheiden hyvinvointi -otsikon alle tulivat seuraavat asiat; Tukiverkosto, läsnäolo, varamummo, lasten ilo, lasten hyvinvointi, arjen hallinta, kiireettömyys ja koko perheen tuki. Ongelmien ennaltaehkäisy -otsikon alle tulivat arjen hallinta, yksinäisyys, ystävyys, kiireettömyys, tukiverkosto ja vertaistuki. Tukiverkosto oli merkittävin asia, joka nousi vastauksissa esiin. Sen vuoksi se on luokiteltu kuuluvaksi molempiin ryhmiin.

10.2.1 Tukiverkosto

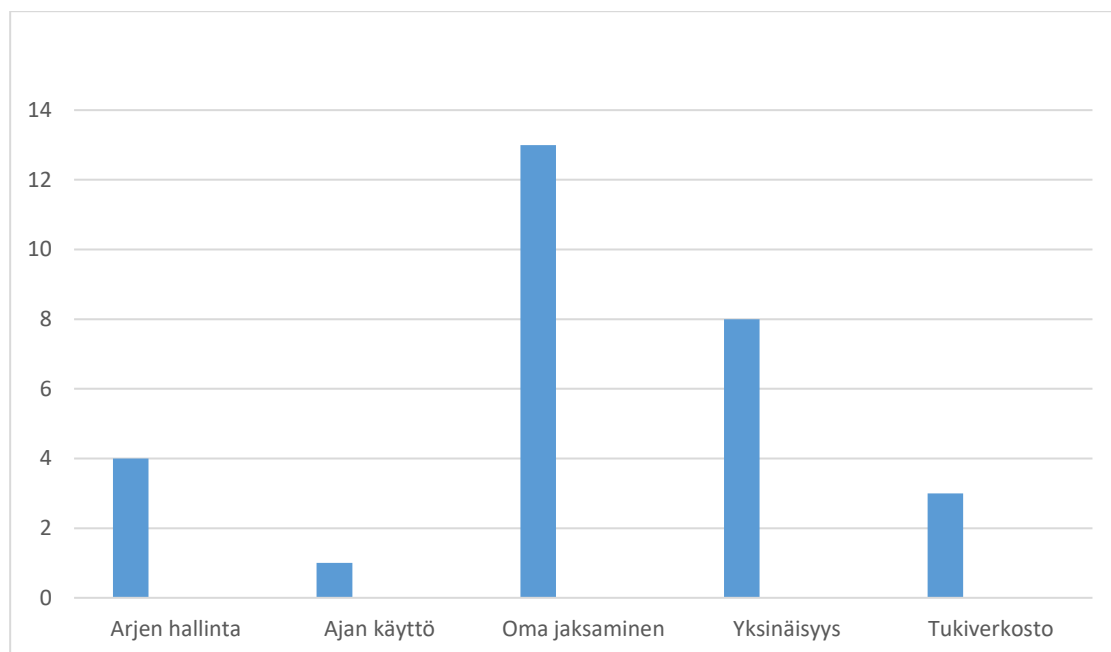
Tukiverkosto oli merkittävin asia, joka vastauksissa nousi esiin. Seitsemän kymmenestä perheestä kertoi tukiverkostonsa olevan suppea tai olematon, ja hakeutuneen siksi perhekummitoimintaan mukaan. Uudet elämäntilanteet olivat viidellä vastaajista vaikuttaneet tukiverkoston pienenemiseen. Muun muassa avioero, toisen vanhemman lisääntynyt matkustelu työn myötä sekä iso-vanhempien kuolema mainittiin vastauksissa syiksi tähän.

Kuten teoriaosuudessa mainitaan, etenkin uudessa elämäntilanteessa tarvitaan tukea sekä sosiaalisilta verkostoilta että yhteiskunnan palvelujärjestelmältä. Mikäli emotionaalista, käytännöllistä, arvioivaa tai tiedollista tukea ei ole saatavilla, kasvaa perheillä paine selvitä omillaan. (Rautio 2016, 23–28.) Seitsemän vastaajaa kymmenestä kertoo saaneensa perhekummista lisän tukiverkostoonsa. Vastaajista kaksi kokivat saaneensa lapsilleen varaisovanhemman toiminnan kautta.

10.2.2 Ongelmien ennaltaehkäisy

Toiseksi pääotsikoksi luokitteluvaiheessa nousi ongelmien ennaltaehkäisy. 7 kymmenestä avokysymykseen vastaajasta mainitsivat vastauksissaan yksinäisyyden arjessa. Vanhemmat kertoivat saaneensa apua yksinäisyyteensä perhekummin avulla. Perhekummin käyminen perheessä mahdollisti suurelle osalle myös kiireetöntä läsnäoloa lasten kanssa sekä omaa aikaa, jonka perheet kertovat vaikuttaneen suuresti koko perheen hyvinvointiin.

Kuten teoriaosuudessa mainitaan, vanhempien yksinäisyys näkyy etenkin yksinhuoltajaperheissä joissa ei ole mahdollisuutta jakaa arjen taakkaa toisen aikuisen kanssa. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 115–116.) Myös kotiäitien yksinäisyys nousi esiin sekä teoriassa että kyselyn tuloksissa. Toisessa kysymyksessä haluttiin selvittää, mihin perheet kokivat tarvitsevansa tukea tai apua lähtiessään mukaan perhekummitoimintaan. Kysymys muokattiin niin, että vastaaja voi valita useamman kuin yhden vaihtoehdon. Kuten kaaviosta 4 näkyy, eniten apua toivottiin omaan jaksamiseen, jonka vastasi kolmetoista vastaajaa viidestätoista. Toisena suurimpana avun tarpeena oli yksinäisyys, jonka vastasi kahdeksan vastaajaa viidestätoista.

Kaavio 4. Perheiden tuen ja avun tarpeet

Kuten teoriaosuudessaakin tuli esille, jokaisella perheellä on arjessaan kuormittavia tekijöitä, kuten työn ja perheen yhteen sovittaminen ja vanhempien kokemaa kiire ja stressi. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 115–116.) Ongelmien ennaltaehkäisy on yksi osa MLL:n perhekummitoiminnan tavoitteista. Perhekummitoiminnan perheistä suurimmassa osassa toinen vanhemmista on kotona lasten kanssa. Kotiin jäävän aikuisen sosiaalinen verkosto jää pieneksi ja vanhempi kaipaa omaa aikuisyhteisöä. Tähän on saatu apua perhekummitoiminnasta.

Vastaajat kertovat perhekummin auttaneen heitä selviytymään arjen askareista vahtimalla lapsia tai viemällä heitä harrastuksiin, ja olemalla kuuntelupuna perheen vanhemmalle. Voidaan päätellä, että mikäli perhekummi ei olisi osaltaan tukenut vanhempia arjen hallinnassa, olisivat monet pienet käytännön asiat kasautuneet kuormittaviksi ongelmiksi. Tutkimustulosten perusteella perhekummitoiminnan voidaan katsoa olevan onnistunutta ennaltaehkäisevää perhetyötä.

Vastauksia analysoidessa huomattiin kysymyksen muotoilun olleen hieman väärä, sillä kaikki vastaukset liittyivät toisiinsa, mutta eritoten arjen hallintaan, joka oli yksi vastausvaihtoehdoista. Avoimeen vastauskohtaan vastaajista kolme kirjoitti toivovansa apua tukiverkoston puuttumiseen. Vastausvaihtoehto

”tukiverkosto” olisi ollut hyvä laittaa kyselyyn ”arjen hallinta” vastausvaihtoehdon tilalle.

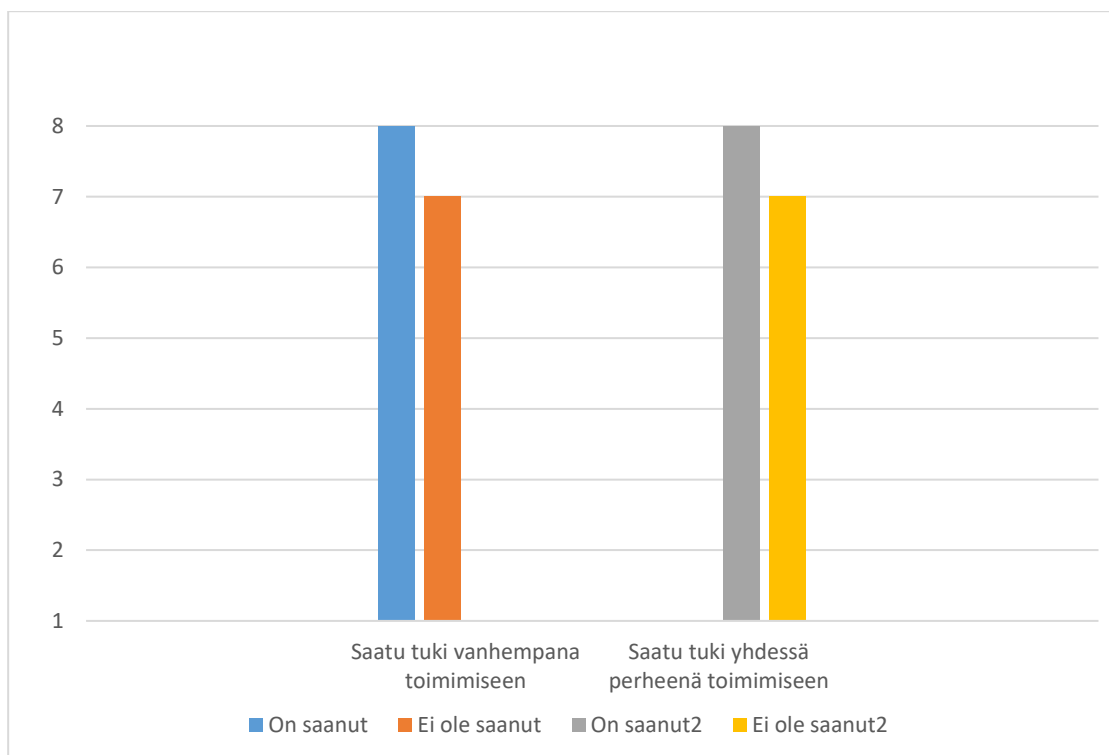
10.2.3 Lapsiperheiden hyvinvointi

Kysymyksessä neljä kysyttiin perhekummitoiminnan vaikutuksesta lasten käytökseen ja mielialaan. Viidestätoista vastaajasta kaksitoista kertoi vaikutuksen olevan positiivinen. Kolme vastaajaa kertoi, että vaikutuksia ei ollut havaittavissa. Avoimeen vastauskohtaan oli kerrottu muun muassa, kuinka lapset odottavat perhekummin tuloa ja kuinka lapset mielellään menevät kylään perhekummille.

Teoriassakin mainitaan vanhemmuuden tuen olevan koko perheen tukea, joka vaikuttaa myönteisesti kaikkiin perheenjäseniin (Rautio 2016, 23–28). Perheet kertovat perhekummilta saaman tuen auttaneen vanhempia voimaan paremmin, mikä on suoraan vaikuttanut myös lasten hyvinvointia parantavasti. Kahdentoista vastaajan lapsissa oli havaittu lisääntyneitä ilon tunteita, aktiivisuutta ja arjessa jaksamista perhekummitoiminnan alkamisen myötä. Vastauksissa mainittiin, että sekä lapset että aikuiset ovat saaneet uutta kaveriseuraa itselleen toiminnan kautta. Näistä vastauksista nähdään suoraan, että koko perheen sosiaalinen verkosto on kasvanut. Tämä tutkimustieto osoittaa, että MLL:n perhekummitoiminnan tavoite tukea lapsiperheiden hyvinvointia toteutuu.

10.2.4 Vanhemmuuden tuki

Kysymyksessä viisi ja kuusi oli tarkoitus saada tietoa siitä, onko perhekummitoiminta tukenut perheitä vanhemmuudessa. Molemmissa kysymyksissä puhutaan perhekummitoiminnasta, mitä olisi voitu avata enemmän. Jos kysymyksessä viisi olisi selvennetty, että onko vapaaehtoinen perhekummi tai MLL:n järjestö tukenut perheitä vanhempana toimimisessa, olisi ehkä saatu myönteisempiä vastauksia. Kysymyksessä kuusi kysyttiin, onko perhekummitoiminta tukenut perheitä toimimaan yhdessä perheenä. Vastauksista kävi ilmi, ettei seitsemän vastaajaa viidestätoista ole saanut tukea vanhempana toimimiseen tai yhdessä perheenä toimimiseen, kuten kaaviosta 5 näkyy.

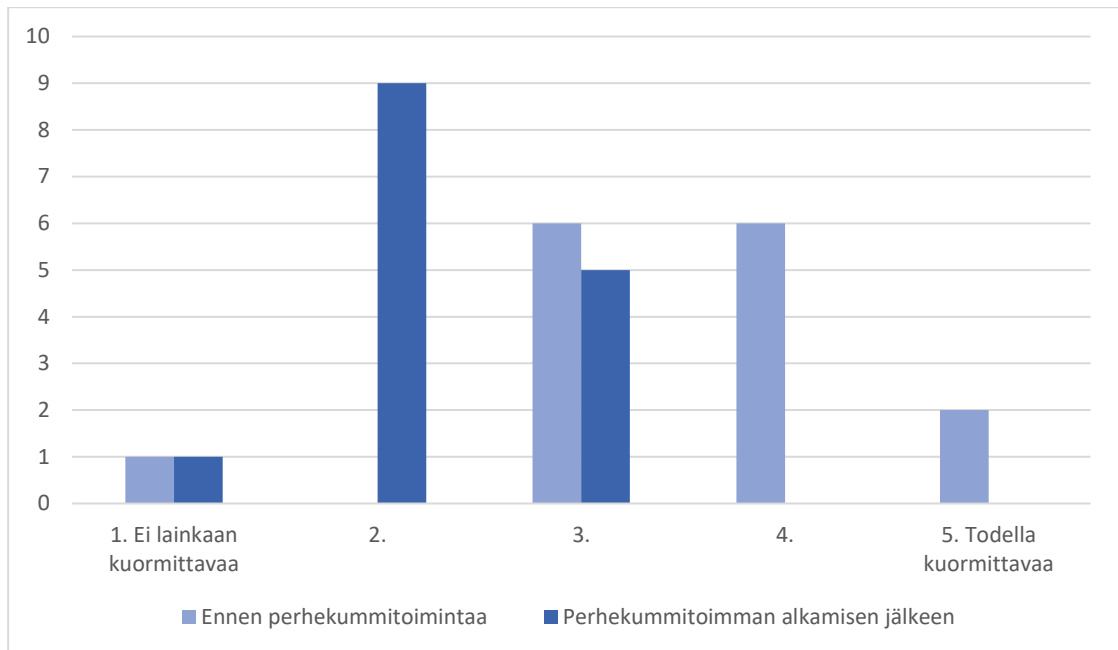

Kaavio 5. Koetun tuen saaminen vanhemmuuteen ja perheenä toimimiseen

10.2.5 Elämäntalvi

Kysymysten kolme ja seitsemän tarkoitus oli kartoittaa perheiden arjen kuormittavuutta ennen ja jälkeen perhekummitoiminnan. Kysymys muotoiltiin asteikkokysymykseksi. Vastausvaihtoehdot olivat yhdestä viiteen niin, että yksi oli ei lainkaan kuormittavaa ja viisi todella kuormittavaa. Kysymys kolme käsiteli perheen arjen kuormittavuutta ennen perhekummin tuloa perheeseen, ja kysymys seitsemän kuinka kuormittavana arki koettiin, kun perhekummitoiminta oli käynnissä.

Kuten teoriaosuudessa mainitaan, jokainen perhe kokee arkiset asiansa omalla tavallaan ja kaikilla on sekä voimauttavia että kuormittavia tekijöitä arjessaan. Jos kuormitus arjessa jatkuu pitkään, ongelmat väsyttävät ja uuvuttavat vanhempia ja koko perhettä. (Lastenneuvolaopas 2004; Matilainen 2008, 11.) Tämä luonnollisesti vaikuttaa perheen hyvinvointia alentavasti, joten perheiden varhainen tukeminen on ensiarvoisen tärkeää.

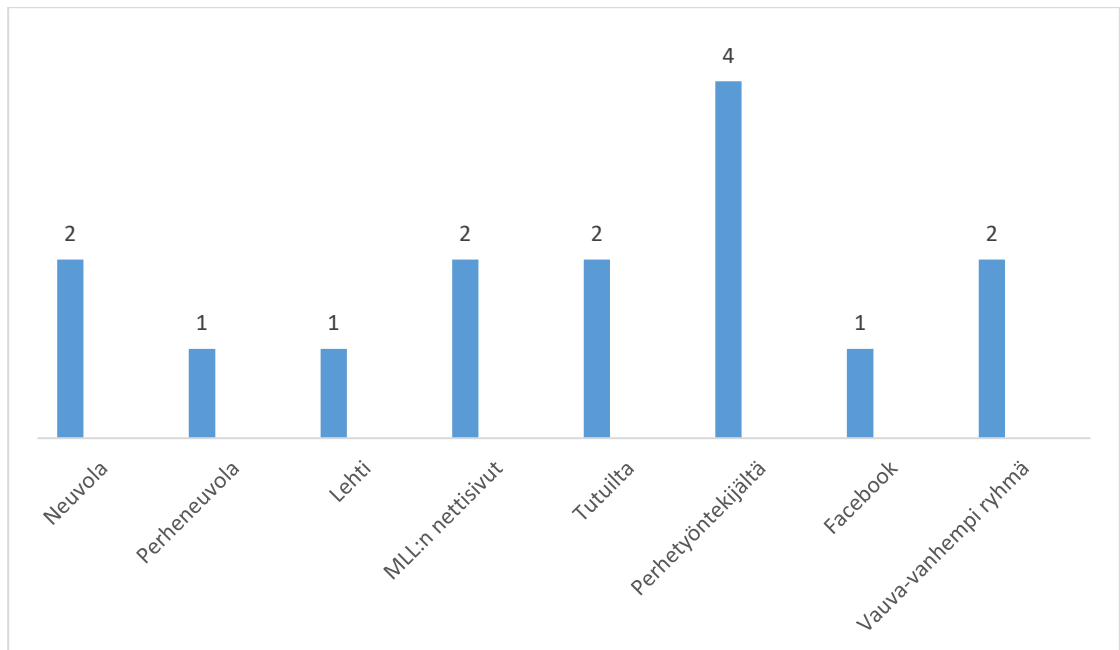

Kaavio 6. Arjen kuormittavuus ennen ja jälkeen perhekummitoiminnan alkamisen

Kaaviosta 6 näkyy selkeästi, kuinka perhekummitoiminta on vähentänyt arjen kuormittavuutta kyselyyn vastanneissa perheissä. Suuri osa vastaajista, jotka totesivat arjen olleen kuormittavaa tai todella kuormittavaa ennen perhekummitoimintaa, vastasivat perhekummitoiminnan alkamisen jälkeen arjen olevan vain hieman kuormittavaa. Ero arjen kuormittavuudessa ennen ja jälkeen toiminnan on huomattava. Tämä tulos osoittaa, että MLL:n perhekummitoiminta tukee lapsiperheitä elämänhallinnassa ja antaa perheille voimia arkeen. Tämä on yksi toiminnan tavoitteista, joka on tutkimuksen mukaan täyttynyt.

10.2.6 MLL osana kunnan peruspalveluita

Tilaaaja halusi tutkimuksen avulla selvittää perheiden kokemuksia, mutta myös saada tietoa siitä, miten heidän perhekummitoimintansa markkinointi kunnallisten palvelujen kautta on onnistunut. Ensimmäisessä kysymyksessä selvitettiin, mistä perheet olivat saaneet tiedon MLL:n perhekummitoiminnasta. Kysymys esitettiin monivalintakysymyksenä, johon laitettiin vastausvaihtoehdoiksi yleisimmät tahot, joilta koordinaattorin mukaan perheet saavat tiedon toiminnasta. Vastaukset jakautuivat niin, että neuvola, MLL:n nettisivut ja tuttavat olivat jokainen tuoneet kaksi perhettä perhekummitoiminnan piiriin, kun taas perheneuvola sekä paikallislehti oli tuonut yhteensä kaksi. Neljä vastaajaa oli kuullut toiminnasta perhetyöntekijältä ja yksi facebookista. Loput kaksi vastaajaa olivat kuulleet toiminnasta neuvolan vauva-vanhempiryhmässä.

Kaavio 7. Perhekummitoimintaan ohjanneet tahot

Kaaviosta 7 selviää, mitä kautta perheet ovat ohjautuneet MLL:n perhekummitoimintaan mukaan. Yhdeksän viidestätoista vastaajasta kertoi saaneensa tiedon kunnallisten palveluiden kautta. Kuten teoriassa mainitaan, kunnan rooli perhekummitoiminnassa on tiedottaa toiminnasta omissa verkostoissaan ja ohjata siihen soveltuvia perheitä toimintaan mukaan. (MLL 2018.) Nämä vastaukset osoittavat, että MLL on onnistunut osaltaan täydentämään kunnan peruspalveluja tukihenkilötoiminnallaan.

11 POHDINTA

Tutkimuksen aikataulu oli todella tiukka. Prosessi alkoi tammikuussa 2018, kun MLL:n Kymen piiri vahvisti opinnäytetyön aiheen. Anoinme MLL:lta tutkimuslupaa, jonka järjestö meille myönsi. Sitouduimme laatimaan aikatauluun ja opinnäytetyön tekemiseen tutkimussuunnitelman mukaisesti. Tutkimussuunnitelmasta poiketen toteutimme tutkimuksen kuitenkin monimenetelmällisenä tutkimuksena, sillä huomasimme sen palvelevan tarkoitusta paremmin. Oletuksena prosessin alussa oli, ettei kyselymme vastaisi edes kymmentä perhettä. Tämä johtui siitä, että työn tilaaja kertoi, ettei aiempiin järjestön teettämiin kyselyihin vastattu kovin ahkerasti, eikä lukemissamme opinnäytetöissäkään vastausprosentti ollut kovin korkea. Aluksi vastausten määrä olikin hyvin pieni, mutta muuttaessamme taktikkaamme vastausten saamiseksi vastauksia tuli onneksi enemmän.

Prosessin alussa ajattelimme lapsiperheiden kokemusten olevan pääasiassa positiivisia, joten pelkäsimme ettemme löydä tutkimustuloksistamme mitään kehitysideoita. Oletuksemme mukaisesti kaikki vastaukset olivat positiivisia, mutta niitä analysoidessamme huomasimme kuitenkin vastausten monipuolisuuden ja osasimme poimia niistä kehitystarpeet. Koska jouduimme jatamaan kyselyn aukioloaikaa lisävastausten saamiseksi, venyi alkuperäinen aikataulumme sen takia. Tämä aiheutti molemmissa jonkinasteista stressiä, mutta hyödyntämällä oppiamme itsensä johtamisen taitoja saimme kuitenkin luotua uuden aikataulun prosessille ja edettyä sen mukaisesti.

Mikäli olisimme löytäneet opinnäytetyömme aiheen aiemmin, olisi meillä ollut enemmän aikaa työstää sitä. Jos aikaa olisi ollut enemmän, olisimme panostaneet entistä paremmin työn suunnitteluun ja perhekummitoimintaan perehtymiseen, jotta olisimme osanneet toteuttaa tutkimuksen hieman syvällisemmin. Omat haasteensa prosessiin toi myös työelämän ja perhe-elämän yhteensovittaminen tutkimustyön kanssa. Tämä vaikutti olennaisesti myös siihen, ettemme voineet toteuttaa tutkimusta tekemällä haastatteluja lapsiperheiden kotona. Haastattelut olisivat antaneet meille mahdollisuuden tarkentaviin jatkokeskusteluihin keskustelun lomassa, jolloin olisimme saaneet vieläkin yksityiskohtaisempia vastauksia perheiltä. Aloittelevina tutkijoina koimme kuitenkin kyselytutkimuksen olevan helpompi menetelmä käsitellä ja analysoida asettamamme aikataulun puitteissa. Olimme tiiviisti yhteydessä opinnäytetyön tilaajaan koko prosessin ajan, jotta varmasti pystyimme tutkimuksellamme vastaamaan heidän toiveisiinsa. Tiiviin yhteistyön aikana opimme paljon järjestötyöstä, mikä oli molemmille uusi asia.

Tutkimuksellamme etsittiin vastauksia kahteen tutkimuskysymykseen; oliko perhekummitoiminta tukenut vanhemmuutta ja lapsiperheiden hyvinvointia sekä ehkäissyt ongelmien syntymistä ja kasaantumista? Voimme todeta saaneemme vastaukset kysymyksiin. Tutkimustuloksissa perheiden kokemus oli, että perhekummitoiminta oli vähentänyt arjen kuormittavuutta ja näin ollen ennaltaehkäissyt ongelmien syntymistä ja kasaantumista. Vastaajat kertoivat myös positiivisista muutoksista perheen lapsissa ja heidän käytöksessään sekä vanhempien omassa jaksamisessa. Tämä kertoo suoraan siitä, että per-

heiden hyvinvointi on lisääntynyt perhekummitoiminnan avulla. Tutkimustuloksemme paljastivat myös, etteivät perheet olleet saaneet riittävästi tukea vanhemmuuteen.

Perhekummitoiminnasta tehdyssä aiemmassa tutkimuksessa käy ilmi, että perhekummit ovat erityisen sitoutuneita toimintaan, sillä heillä on usein omakohtaisia kokemuksia pikkulapsi arjen haasteista ja avun tarpeesta (Summanen & Vanhahonko 2016, 46). Pohdimme, onko tämä yksi vaikuttava tekijä siinä, miksi lapsiperheet kokevat perhekummitoiminnan niin positiivisena. Jos vapaaehtoisella on omakohtaista kokemusta perheen tilanteesta, ymmärtää hän perhettä aivan eri näkökulmasta, koska pystyy samaistumaan tilanteeseen ja tukemaan heitä paremmin. Saman kaltaisia tutkimustuloksia löytyi myös muualta. Virpi Timosen (2016) tekemän tutkimuksen mukaan perhekummitoiminnassa mukana olleet vanhemmat kokivat perhekummitoiminnan positiivisena asiana, ja perheenjäsenten yksilölliset tarpeet oli vanhempien mielestä huomioitu perhekummin toimesta. Tämän voisi kuitenkin ajatella olevan hieman ristiriidassa meidän tutkimustulostemme kanssa, sillä perheiden tarpeita vanhemmuuden tukemisessa ei tutkimuksemme mukaan oltu riittävästi huomioitu.

Koimme prosessin olevan hyvin opettavainen kaikkine haasteineen. Olimme jo aiemmin työskennelleet yhdessä erilaisten ryhmätöiden merkeissä, joten tutkimustyön tekeminen yhdessä oli luonteva ratkaisu. Koimme hyödyksi sen, että on joku jonka kanssa jakaa ajatuksia prosessin eri vaiheissa. Keskustelu ja omien mielipiteiden esiin tuominen ei tuntunut meille hankalalta, sillä olimme tunteneet toisemme jo usean vuoden ajan ennen opintojen alkua. Opimme kuitenkin myös uutta toistemme työskentelytavoista, ja huomasimme niiden eroavan toisistaan. Tämä oli kuitenkin vain positiivinen asia, sillä täydensimme toisiamme tiiminä. Jo tutkimuksen toteutusta suunniteltaessa löysimme helposti yhteisen sävelen. Kumpikin olimme sitä mieltä, että tutkimus toteutetaan sähköisenä kyselynä, jotta vastauksia saataisiin koko Kymen piirin toiminta-alueelta. Sähköisen kyselyn tueksi suunnittelimme ensin ryhmähaastatteluja, mutta jouduimme luopumaan ideasta aikataulullisten ongelmien vuoksi.

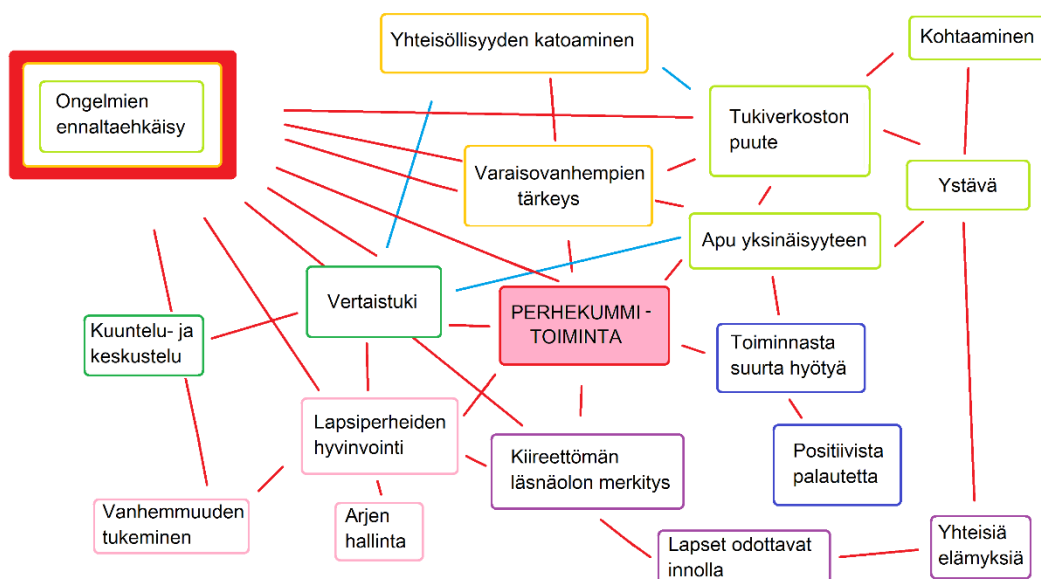
Opinnäytetyön rajaaminen oli melko helppoa, sillä tilaaja esitti toiveensa siitä, mitä tietoa perheiltä tulisi saada. Tämä toimi pohjana tutkimustyötä suunniteltaessa ja teoriamateriaalia etsiessä. Harmiksemme kuitenkin joitain lähdekirjoja oli vaikea saada, sillä ilmeisesti kevät on tutkimustyön sesonkiaikaa. Tästä syystä osa lähteistämme on 2000-luvun taitteesta. Vapaaehtoistyöstä kertovaa lähdekirjallisuutta oli myös hankala löytää tältä vuosikymmeneltä.

Lasten, nuorten ja perheiden tukeminen ja hyvinvointi ovat meille molemmille tärkeitä asioita. Sosiaali- ja terveysalan ollessa nyt isojen muutosten alla, on meille erityisen tärkeää olla osaltamme mukana kehittämässä lapsiperheiden palveluja entistä tehokkaammiksi ja asiakaslähtöisemmiksi. Koemme, että tällä tutkimustyöllä olemme saaneet osaltamme vaikuttaa MLL:n Kymen piirin lapsiperhepalvelujen kehittämiseen, ja samalla se on tukenut meidän molempien ammatillista kasvua ja kehitystä sosiaalialan ammattilaisina.

11.1 Johtopäätökset

Hahmottelimme tulosten yhteenvetoa tekemämme mindmapin avulla (kaavio 8). Totesimme, että perhekummitoiminnasta oli selkeästi suurta hyötyä tutkimukseen osallistuneille perheille. Se auttoi perheitä selviytymään arjen haasteista ja ehkäisi suurempien ongelmien syntymistä. Nämä perheet saivat perhekummilta kokonaisvaltaista tukea ongelmiinsa. Tuki ja apu vaihteli perheiden tilanteen mukaan keskusteluavusta kuljetusapuun ja lasten kanssa toimimiseen. Perhekummit onnistuivat parantamaan perheiden hyvinvointia jo pelkästään olemalla läsnä. Tutkimukseen osallistuneista perheistä jokainen oli iloinen ja kiitollinen perhekummistaan, joten voimme päätellä perhekummitoiminnan koordinaattorin löytäneen sopivan vapaaehtoisen toimimaan näissä perheissä. Toisaalta taas Summasen ja Vanhahongon (2016) tekemässä tutkimuksessa todettiin vapaaehtoisten olevan erittäin motivoituneita ja sitoutuneita toimintaan, joten sopiva perhekummi varmaankin löytyy helposti.

MINDMAP

Kaavio 8. Yhteenvedon mindmap

Tutkimustulokset herättivät meissä myös paljon kysymyksiä. Perheiden vastuuksissa korostui isovanhempien tärkeys ja vähyys. Mietimme, mikseivät he ole läsnä arjessa. Asuvatko he kenties kaukana vai ovatko välit tulehtuneet? Joku perheistä kertoikin isovanhempien kuolemasta. Sosiaalisten verkostojen tosin kerrottiin olevan suppeita muutenkin. Pohdimme, vaikuttaako tähän yhteiskunnan yksilöllisyyden korostaminen ja yhteisöllisyyden katoaminen. Näkemyksemme mukaan etenkin kaupunkialueilla ei tunneta omia naapureita, mutta maaseudulla tunnetaan lähes koko kylän asukkaat. Itse olemme olleet lapsia aikaan, jolloin lastenkasvatus koettiin koko naapuruston asiaksi, eikä naapuria pelätty neuvoa ja tukea vanhemmuudessa. Pohdimme, onko tämä vaikuttanut myös siihen, että vanhemmuus on nykyisin monelta hukassa. Perheetkään eivät kokeneet saaneensa riittävästi tukea vanhemmuuteen, joten selkeästi tuelle on tarvetta.

Yhteenvetona voimme todeta, että kaikki kyselyyn osallistuneet perheet olivat yleisesti tyytyväisiä perhekummitoimintaan. Heistä kaikki kokivat saaneensa toiminnasta jotakin, mikä vaikutti koko perheen hyvinvointiin positiivisesti. Pohdimme kuitenkin, vaikuttiko vastausten positiivisuuteen se, että kyselylinkki lähetettiin tietosuojasyistä MLL:n työntekijän toimesta. Tämä saattoi osalle perheistä antaa kuvan siitä, että tutkimuksen tekemisessä on mukana MLL:n or-

ganisaatio, vaikkakin viesteissä kerrottiin tutkimuksen olevan ulkopuolisen tahon teettämä anonyymi tutkimus. Pohdimme myös sitä, vastasiko kyselyyn perheen äidit vai isät vai perheet yhdessä, ja vaikuttiko se vastauksiin. Tämä ei tutkimuksesta selviä, sillä emme selvittäneet perheiden taustatietoja kyselyssä. Perheiden ollessa hyvin monimuotoisia emme pitäneet sitä tärkeänä, vaan käsittelimme kaikkia perheitä vain yleisesti perheenä. Pohdimme myös kysymysten laatimista. Mikäli olisimme esittäneet jonkin kysymyksen kriittisemmässä muodossa, esimerkiksi ”*Mitä muuttaisit perhekummitoiminnassa*”, olisi se saattanut vaikuttaa vastausten positiivisuuteen. Koemme kuitenkin tutkimuksen olleen onnistunut, sillä kyselymme sai kaikista suurimman vastaajamäärän verrattuna edellisiin aiheesta tehtyihin tutkimuksiin. Kaikista 33:sta perhekummiperheestä 15 osallistui tutkimukseen, jolloin vastausprosentiksi tuli 45.

11.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut eettiset periaatteet tutkimustyölle. Näitä ovat:

1. Tutkittavan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen
2. Vahingoittamisen välttäminen
3. Yksityisyys ja tietosuojat (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 4.)

Näitä periaatteita sovelsimme myös omassa tutkimustyössämme. Lähetimme saatekirjeellä perheille tarvittavat tiedot tutkimuskyselystä, vastaamisen kestosta, tulosten käyttötarkoituksesta sekä kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Kysely oli suunnattu perheille, mutta luonnollisesti tiesimme vanhempien vastaavan siihen, sillä kysely lähetettiin heidän sähköposteihinsa ja puhelinnumeroihinsa. Vaikka perustuslain mukaan lapsia on kohdeltava tasavertaisesti ja heidän tulee saada vaikuttaa heitä koskeviin asioihin ikätason mukaisesti, on huoltajalla lapsenhuoltolain mukaan oikeus päättää lapsen henkilökohtaisista asioista. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 5.)
Voimme siis todeta kyselymme eettisyyden toteutuneen myös tältä osin.

Tutkittavia perheitä lähestyttiin arvostavalla ja kunnioittavalla kirjoitustyyllillä, esimerkiksi saatekirjeessä teitittelemällä. Tutkittaville perheille ei koitunut taloudellisia tai sosiaalisia haittoja tutkimukseen osallistuessa. Eettisyys on huomioitu myös tulosten analysoinnissa sekä julkaisussa. Olemme huolehtineet siitä, että tutkimuksen tulokset esitetään ilman asenteita, arvostelua tai epä-kunnioitusta perheitä kohtaan. Yksityisyyden suoja on huomioitu tutkimustulosten keräämisessä, käsittelyssä ja julkaisemisessa. Tutkimusaineisto on asianmukaisesti hävitetty käsittelyn jälkeen ja olemme huomioineet jokaisessa työvaiheessa, ettei kukaan ulkopuolinen taho ole päässyt käsiksi aineistoon, vaikkakin aineisto on anonyymisti perheiltä kerätty. Kaikki toimintatapamme perustuvat tutkimustyön eettisiin periaatteisiin. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2009, 8–10.)

Tutkimustyön luotettavuuden yksi piirre on, että sen tulos on toistettavissa. Toisin sanoen, toisen tutkijan tai tutkijaryhmän on oltava mahdollista tuottaa uudelleen tutkimuksen tulos. Keskeistä tieteelliselle tiedolle on, että se rakentuu vanhalle perustalle. Se, mitä aiheesta tiedetään jo ennestään, toimii uuden tiedon lähtömateriaalina. Erittäin harvoin tutkimusta tehdessä voi löytää jotain poikkeuksellisen uutta, johon kukaan ei olisi aiemmin perehtynyt. Myös tiedonhankintamenetelmät ovat yleensä samoja, joten tutkimustietoja on helppo vertailla. (Metsämuuronen 2006, 17.) Meidän tutkimuksemme lähtömateriaalina toimivat Summasen ja Vanhahongon sekä Timosen tekemät opinnäytetyöt MLL:n Kymen piirin perhekummitoiminnasta. Yhteneväisiä tutkimustuloksia löytyi molempien aiempien tutkimusten kanssa. Tutkimuksemme luotettavuutta lisäsi se, että tieto on kerätty objektiivisesti ja puolueettomasti ja olemme käyttäneet asianmukaisia lähdeviitteitä tekstissämme.

Kyselytulosten luotettavuutta lisäsi vastaajien vapaaehtoinen osallistuminen kyselyyn. Kyselylinkki ja saatekirje lähetettiin kaikille Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson perhekummiperheille, joten emme mitenkään voineet vaikuttaa opinnäytetyön tilaajan kanssa siihen, ketkä kyselyyn vastaavat. Tutkimuksemme tulokset sekä kehittämissuositukset esittelemme Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piirille huhtikuussa 2018.

11.3 Kehittämisehdotukset ja jatkotutkimusideat

Tutkimustuloksista selviää, että perhekummitoiminnan perheet tarvitsevat nykyistä enemmän tukea vanhemmuuteen. Tämä olisi mielestämme hyvä ottaa huomioon Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kymen piirin perhekummien koulutuksessa sekä etsiessä sopivaa perhekummiä perheille. Perhekummitoiminnan koordinaattori voisi kartoittaa perheiden tuen tarpeen tapaamisella esimerkiksi vanhemmuuden roolikarttaa apuna käyttäen. Samaa roolikarttaa voisi hyödyntää myös vapaaehtoisten koulutuksessa, sillä se auttaa hahmottamaan hyvin tuen tarvetta sekä tukemisen keinoja. Tutkimustulosten perusteella myös vertaistuellinen näkökulma vanhemmuuteen olisi perheille hyväksi. MLL:n järjestö voisi kehittää jonkinlaisen hankkeen vanhemmuuden tukemiseksi, esimerkiksi erilaisten ryhmätapaamisten muodossa. Jos ajatellaan perhekummitoiminnan markkinointia, tutkimustulosten perusteella markkinointi on onnistunut kunnallisessa perhetyössä. Neuvoloiden, perheneuvoloiden ja sosiaalisen median markkinointia voisi kuitenkin kehittää. Toisaalta, toiminnassa on pulaa vapaaehtoisista eikä niinkään asiakasperheistä.

Aiemmissä tutkimuksissa on tutkittu vanhempien sekä perhekummien kokemuksia perhekummitoiminnasta. Oma tutkimuksemme käsitteli lapsiperheitä, mutta lasten ääni jäi silti kuulematta. Jatkotutkimusehdotuksena näkisimme lasten kokemusten esiin tuomisen perhekummitoiminnasta. Näkisimme, että se olisi hyvä toteuttaa toiminnallisoin keinoin vaikkapa pienryhmissä, jotta lasten olisi helppo jakaa kokemuksiaan. Oman tutkimuksemme tuloksista nousee esiin tarve kehittää vanhemmuuden tukemista perhekummitoiminnassa. Tutkimuksessamme ei kuitenkaan tule esiin, kuinka perheitä voitaisiin paremmin tukea, joten seuraava tutkimus voisi keskittyä pelkästään vanhemmuuteen. Lisäksi meitä itseämme kiinnostaisi tietää, onko koetussa vanhemmuuden tukemisessa alueellisia eroja. Tutkimukset voisi tehdä Etelä-Karjalassa sekä Kymenlaaksossa ja vertailla tuloksia keskenään.

LÄHTEET

Ahola, A. 2007. Lomaketutkimusprosessi. Teoksessa Viinamäki L. & Saari E. (toim.) 2007. Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen. Helsinki: Tammi.

Bardy, M. 2013. Lastensuojelun ytimissä. Tampere: Juvenes Print Oy – Suomen yliopistopaino.

de Boer, C. & Coady, N. 2006. Good helping relationships in child welfare: learning from stories of success. Waterloo: Willfrid Laurier University. Pdf-dokumentti. Saatavissa: <http://www.isci.ee/wp-content/uploads/2011/10/Abistav-suhe-lastekaitstes-2006.pdf> [viitattu 8.3.2018].

FinSoc. 2001. Arviointi sosiaalipalveluissa. Katsaus arvioinnin peruskysymyksiin. Helsinki: STAKESin julkaisuja. Pdf-dokumentti. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75416/Ty%C3%B6pape-reita32001.pdf?sequence=1> [viitattu 11.1.2018].

Haapa, S. 2015. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta. Perheiden odotuksia, kokemuksia ja kehittämisehdotuksia sekä koordinaattoreiden näkemyksiä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88593/Haapa_Saara.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 19.3.2018].

Henriksson, M., Linnolahti, O. & Harju, H. 2015. Opas oman toiminnan arviointiin järjestöille. ARTSI-projektissa kehitetty itsearviointimalli ja työkalut arviointiin. Helsinki: Kuntoutussäätiön julkaisuja.

Hossi, L. 2014. Sosiaalipolitiikan huippututkija Eileen Munro: Valtion kontrollia lastensuojelussa vähennettävä. YLE:n julkaisuja. Nettiartikkeli. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-7507112> [viitattu 28.2.2018].

Häkkinen, U. & Miettinen, N. 2015. Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekummitoiminta vanhemmuuden tukena. Selvitys Mannerheimin Lastensuojelu-

liiton Järvi-Suomen piirin Mikkelin vapaaehtoiskeskukselle. Mamk. Opinnäytetyö. Saatavissa: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/87909/Hakkinen_Ulla-Miettinen_Nelli.pdf?sequence=1&isAllowed=y [viitattu 19.3.2018].

Jyväskylän yliopisto. 2015. Survey. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston julkaisuja. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/survey> [viitattu 1.3.2018].

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kirjapaja.

Kytö, S. 2018. Perhekummitoiminnan koordinaattori. Haastattelu 9.2.2018. Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Lastenneuvolaopas. 2004. Vanhemmuuden voimavarat muuttuneessa elämän tilanteessa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriön verkkojulkaisu. Saatavissa: http://www.ebm-guidelines.com/dtk/Ino/avaa?p_artikkeli=Ino00033 [viitattu 31.1.2018].

Lastensuojelulaki. 2007. Saatavissa: <http://finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=lastensuojelulaki> [viitattu 20.3.2018].

Lehtinen, S. 1997. Vapaaehtoistyö – kasvava voimavara? Näkökulmia ammatityöhön. Helsinki: Kansalaisareena ry.

Matilainen, T. 2008. Lapsi elää rutiineista. Helppo ja hyvä arki. Helsinki: Gummerus.

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp Ky.

MLL. 2017a. Organisaatio. Helsinki: MLL:n verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/organisaatio/> [viitattu 10.1.2018].

MLL. 2017b. MLL:n strategia. Helsinki: MLL:n verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://www.mll.fi/tietoa-mllsta/organisaatio/mlln-strategia/> [viitattu 7.3.2018].

MLL. 2018. MLL:n perhekummitoiminta. Koordinaattoreiden koulutusmateriaalit. Dia-esitys.

Munro, E. 2011. Professor Eileen Munro talks about child protection: May 2011. Youtube-video. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=QZX-QmjVEArY> [viitattu 7.3.2018].

Puonti, A., Saarnio, T. & Hujala, A. (toim.) 2004. Lastensuojelu tänään. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Rautio, S. 2016. Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena ja perhetyönä. Väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/49289/978-951-39-6578-5_vaitos23042016.pdf?sequence=1 [viitattu 1.3.2018].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Verkkojulkaisu. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/kvali/L7_3_2.html [viitattu 2.3.2018].

Sosiaalihuoltolaki. 2014. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301> [viitattu 20.3.2018].

Sourander, J. & Ylikojola, L. 2015. MLL:n Perhekummitoiminta. Taustaa, raameja ja käytännön vinkkejä perhekummitoiminnan ohjaajalle. Helsinki: MLL:n julkaisuja.

STEA. 2016. Raportointi, valvonta ja arviointi. Helsinki: STEA:n verkkojulkaisu. Saatavissa: <http://www.stea.fi/raportointi-valvonta-ja-arviointi> [viitattu 10.2.2018].

Summanen, N. & Vanhahonko, K. 2016. Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ky-
men piirin perhekummien kokemuksia perhekummitoiminnasta. Kyamk. Opin-
näytetyö. Saatavissa: [https://www.theseus.fi/bitstream/han-
dle/10024/116197/summanen_niina.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/116197/summanen_niina.pdf?sequence=1&isAllowed=y) [viitattu
8.3.2018].

THL. 2018a. Lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Helsinki:
THL:n verkkojulkaisu. Saatavissa: [https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntija-
tyo/hankkeet-ja-ohjelmat/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape-](https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntija-tyo/hankkeet-ja-ohjelmat/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape-) [vii-
tattu 6.3.2018].

THL. 2018b. Perhetyö. Helsinki: THL:n verkkojulkaisu. Saatavissa:
[https://thl.fi/fi/web/lapset-
nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/per-
hetyo](https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo) [viitattu 20.3.2018].

Tilastotietokeskus. 2018. Tiedonkeruunmenetelmän valinta. Helsinki: Tilasto-
keskuksen verkkojulkaisu. Saatavissa: [http://www.stat.fi/tup/htpalvelut/haas-
tutk_toiminta_tiedonkeruu.html/](http://www.stat.fi/tup/htpalvelut/haas-
tutk_toiminta_tiedonkeruu.html/) [viitattu 15.1.2018].

Timonen, V. 2016. Perhekummitoiminta vanhempien kokemana. Kyamk.
Opinnäytetyö. Saatavissa: [https://www.theseus.fi/bitstream/han-
dle/10024/104637/Oppari%20Timonen%20Virpi.pdf?sequence=1&isAllo-
wed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/104637/Oppari%20Timonen%20Virpi.pdf?sequence=1&isAllowed=y) [viitattu 19.3.2018].

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen
ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen
ennakkoarviointin järjestämiseksi. Helsinki: Tutkimuseettisen neuvottelukun-
nan verkkojulkaisu. Saatavissa: [http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperi-
aatteet.pdf](http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperi-
aatteet.pdf) [viitattu 8.3.2018].

Vaarne, V. 3.10.2016. Lapsille opetetaan nyt tunteiden hallintaa – näillä kei-
noilla aikuinen voi rauhoittaa raivostuneen lapsen. Helsinki: Helsingin Sano-
mien nettiartikkeli. Saatavissa: [https://www.hs.fi/kotimaa/art-
2000002923623.html](https://www.hs.fi/kotimaa/art-
2000002923623.html) [viitattu 1.3.2018].

Valli R. 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltoila J. & Valli R. (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtioneuvosto. 2018. Sote-uudistuksen tavoitteet. Helsinki: Valtioneuvoston julkaisuja. Saatavissa: <http://alueuudistus.fi/soteuudistus/tavoitteet> [viitattu 7.3.2018].

Vilén, M., Seppänen, P., Tapio, N. & Toivanen, R. 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.

Vilka H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Väestöliitto. 2018a. Monenlaiset perheet. Helsinki: Väestöliiton verkkojulkaisu. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pien-ten_lasten_vanhemmat/lapsijaseksuaalisuus/usein-kysytyt-kysymykset/mo-nenlaiset-perheet/ [viitattu 31.1.2018].

Väestöliitto. 2018b. Vanhemmuus. Helsinki: Väestöliiton verkkojulkaisu. Saatavissa: http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/tietoa_vanhemmille/pien-ten_lasten_vanhemmat/elamaa_lapsiperheessa/yhteisollisyys/ [viitattu 10.1.2018].

Arvoisat MLL:n Kymen piirin perhekummitoiminnan perheet!

Olemme sosionomiopiskelijoita Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta (Xamk) ja teemme opinnäytetyötä Mannerheimin Lastensuojeluliitolle perhekummitoiminnasta. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää MLL:n Kymen piirin lapsiperheiden kokemuksia perhekummitoiminnasta.

Kyselyvastauksianne tullaan hyödyntämään opinnäytetyössämme, sekä mahdollisesti perhekummitoiminnan kehittämisessä. Kaikki vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti, ja aineisto tullaan hävittämään opinnäytetyön valmistuttua.

Valmis opinnäytetyö tulee kaikkien luettavaksi ammattikorkeakoulujen yhteiseen Theseus-julkaisuarkistoon. Kiitämme Teitä jo etukäteen vaivannäöstänne ja opinnäytetyömme mahdollistamisesta!

Ystävällisin terveisin, sosionomiopiskelijat

Noora Mustonen

noora.mustonen@edu.xamk.fi

Joonas Kakkori

joonas.kakkori@edu.xamk.fi

Liite 2.

1. Mistä saitte tiedon MLL:n perhekummitoiminnasta?
 -Neuvolasta -Perheneuvolasta -Lehdestä
 -MLL:n nettisivuilta -Tuttavilta -Jostain muualta, mistä?
2. Mihin seuraavista halusitte saada apua/tukea lähtiessänne perhekummitoimintaan?
 Voitte valita useamman vaihtoehdon.
 -arjen hallinta -ajan käyttö -oma jaksaminen
 -yksinäisyys -ei mihinkään näistä - johonkin muuhun, mihin?
3. Kuinka kuormittavaa koette perheenne arjen olleen *ennen* perhekummitoimintaa?
 ei lainkaan 1 2 3 4 5 todella kuormittavaa
4. Onko perhekummitoiminta vaikuttanut lastenne mielialaan tai käytökseen?
 - positiivisesti, miten? -negatiivisesti, miten? -ei ole vaikuttanut
5. Oletteko saaneet perhekummitoiminnan kautta tukea vanhempana toimimiseen?
 -Kyllä -Ei
6. Onko perhekummitoiminta tukenut Teitä toimimaan yhdessä perheenä?
 -Kyllä -Ei
7. Kuinka kuormittavaa koette perheenne arjen olevan *nyt*, kun perhekummi on käynyt perheessänne?
 ei lainkaan 1 2 3 4 5 todella kuormittavaa
8. Onko perhekummitoiminnalla saavutettu tavoitteet, jotka Te itse määrititte toiminnan alkaessa?
 - Kyllä -Ei
9. Risut ja ruusut perhekummitoiminnasta:

Voitte kertoa esimerkiksi, millaista tukea toivotte perhekummilta, onko toiminnasta tiedottaminen onnistunut tms..

Lämmin kiitos vastauksistanne!

<https://www.webropolsurveys.com/S/2998B2C03A818BD3.par>

Hei! Vielä ehtii osallistua MLL:n perhekummitoiminnan kyselyyn ja voit voittaa leffaliput! (Yllä olevalla linkillä pääset suoraan kyselyyn)

Sosionomiopiskelijat Noora Mustonen ja Joonas Kakkori Xamk:sta tekevät opinnäytetyötä perheiden kokemuksista perhekummitoiminnasta. Linkki auki vielä viikon. Ohessa opiskelijoiden saatekirje.

T. Koordinaattori Sanna Kytö

Arvoisat MLL:n Kymen piirin perhekummitoiminnan perheet!

Olemme sosionomiopiskelijoita Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulusta (Xamk) ja teemme opinnäytetyötä Mannerheimin Lastensuojeluliitolle perhekummitoiminnasta. Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää MLL:n Kymen piirin lapsiperheiden kokemuksia perhekummitoiminnasta.

Kyselyvastauksianne tullaan hyödyntämään opinnäytetyössämme, sekä mahdollisesti perhekummitoiminnan kehittämisessä. Kaikki vastaukset käsitellään nimettöminä ja luottamuksellisesti, ja aineisto tullaan hävittämään opinnäytetyön valmistuttua.

Valmis opinnäytetyö tulee kaikkien luettavaksi ammattikorkeakoulujen yhteiseen Theseus-julkaisuarkistoon. Kiitämme Teitä jo etukäteen vaivannäöstänne ja opinnäytetyömme mahdollistamisesta!

Ystävällisin terveisin, sosionomiopiskelijat

Noora Mustonen ja Joonas Kakkori

noora.mustonen@edu.xamk.fi & joonas.kakkori@edu.xamk.fi